Ն· 1074 — 1881 ՄԱՐՏ 13 ՇՈՒՐԱՄ. — ՑԷՕՐՏԻՆՃԻՒ ՍԷՆԷ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՈՒԼ ԻՉԻՆ

Պիր սէնէլիք	200 ղ·
Ալթը այլըգ	100 »
Իւչ այլըգ	55 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻՉԻՆ

Բոլթա իլէ իրսալ օլունճագ-լար իչիւն

Պիր սէնէլիք	230 ղ·
Ալթը այլըգ	120 »
Իւչ այլըգ	60 »

Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

ԹԷՐՃԻՄԱՆԸ ԷՖԷՐԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՍԻԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԲԻԼԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎԱՄԻ ԶԱԶԷԹԱ ՏԷՐ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԸՐԸ

Պէհէր սաթրը իչիւն

1 էվ 2 էվ 3 ինճի սահիֆէ	5 ղ·
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . .	2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ էվ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ.

2 էվ 3ի ճէնւ սահիֆէյէրէ	6 ղ·
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . .	4 »

Չիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։

Մէվատտը նաֆիայա տայիր պէնտէր մէճմանէն գապուլ օլունճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայանագ։

Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

Իտարէխանէսի վէ մաթպասասը, Սթամպոլոս Պապը Ալի ճատոտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սոգաղը քէօշէքինտէ, Ռումէրօ 8 ամէ տիր։ — Ղազէթանրը ումուրու իտարէ վէ Թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի զաէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունճաղը Կիպրի, քեսդիրէյի մէքեաթիպին տախի անկրն նամբնա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր։

ԱՍԻԹԱՆԷ 13 ՄԱՐՏ

ԻԼԱՆ

Իսկէնտէրիյէտէ մուգիմ Անտոն Անէմեան էֆէնտի օրաճա կազէթասրզան իտարէի ումուր ու մէսաիհինի լուֆֆէն տէրէօհատ իլէմիլ օլտուղունտան, կէրէք ապօնրման վէ կէրէք կազէթամզըճա վագը օլան սաիր ումուրու խուսուսրն Թէսվիյէսի իչիւն էֆէնտիի մումաիլէ յհէ միւրաճաաթ օլունմասը չէհրը մէգքիւր ապօնէյէրիմիզէ իլան օլունուր։ 3—3

ՀԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

Միւզաքէրաթըն ալմըշ օլտուղու բէնք պիզի խայլը գօրգուտուպ տիւնքի Հալը Հազբրբմզտա ատէթա պու միւզաքէրաթըն պիր նէթիճէ վէրէպիրմէսինտէն գաթը իւմիտ իթմէքլիյիմիզի մուճիպ օլմուշ իսէ տէ, անլաշըլըզընա կէօրէ, կէրէք Պապը Ալի վէ կէրէք սիֆէրա պու ֆիրսաթը էլտէն գաչըրմայըպ մէսէլէյի սուլհէն թէսվիյէ իչիւն պիր սօն զայրէթ տահա իթմէք իսթէտիքլէրինտէն, միւզաքէրաթա եէնիտէն պաշանըլմըշ տըր։

Բիվայէթէ կէօրէ, միւզաքէրաթըն էվվէլքինտէն գիյատէ սբրբ թուԹուլմասընա գարար վէրիլմիշ օլտուղունտան, պու միւզաքէրաթըն նէ եօլտա վէ նէտէն իպարէթ օլաճաղը հագգընտա իհթիմալաթ վէ ֆարզիյաթլա իթապը զիհն իթմէքտէն իսէ, նէթիճէսինէ միւնթազըր օլմագ տահա էյի տիր զանն իտէրիզ։

Հէր հալտէ պու միւզաքէրաթըն՝ մէսէլէի գարիպէն վէ սուհէն թէսվիյէ իտէպիմէսի իւմիտլերի պիզճէ կիթտիքճէ գուվվէթլերինի զայպ իթմէքտէ տիր։

Պու սօն իճթիմալար պիր սօն թէճրիպէ տէմէք տիր. պունլար պիր նէթիճէ վէրիր իսէ պիր իքի կիւնէ գատար անլաշըլաճագ տըր։

* * *

Ավսթրիա տէվլէթի Եունան մեսէլէսինտէ վէ ալէքսանտր բօլիթիգատաքի մէսլէք վէ մէնաֆիինին մուհաֆզասընը բրէնս տը Պիզմարգըն տէմիրտէն օլան էյինէ պրագարագ վէ պու միւթթէֆիրգը սատրգընա էճիպէթ իտէրէք, քէնտիսի իլերուտէ պէյլի կէչմէսի իգթիզա իտէճէք եօլլարըն թէսվիյէսինի տիչինմէքտէ տիր։

Պու եաղ՝ Թունա սէյրը սէֆաինի գօմիսիօնը մէսէլէսի Վիէննա գապինէթօսընը բէք չօգ մէշղուլ իթտիքատէն սօնրա, անլաշլալընը կէօրէ, Թունանրն տօնմասընյա պէրապէր Պարօն տը Հայմէրլէնին կէօղլերի պուզտան դամաշարագ Բուսլէրինին գարա թօբրագլարընա տօղրու տէօնտիւ։

Շիմտի տէվլէթը միւշարիէյէտ Բուսլէի տէմիր եօլլարը մէսէլէսիյէ իշթիղալ իթմէքտէ տիր։

Ավսթրիա՝ Թիճարէթին քէնտի մէնաֆիի մախսուսէսինտէն պաշգա բօլիթիգայա տախի նէ գատար խըստմէթ իթտիկինի, վէ հէր վագթ եօլճուլար վէ Թիճարէթ մալլարը նագլ իտէն վակտն վէ վաբօրլարըն պիր տէֆատա անսըզըն ասքէր վէ միւհիմմաթ նագլ իտէպիլէճէկլէնի էյիճէ անլամըշ, վէ պու պապտէ Բուսիանրն Ասիան Շըմալիտէ վէ Ինկիլթէրրանրն Շարգտա վէ Ասիան ճէնուպիտէքի հարէքէաթընտան բէք պէօյիւք պիր տէրս ալմըշ տըր։

Պու տէրսի քէնտիսի էյլէ Սիպէրիա վէ Թաթարիսթան չէօլլէրինտէ, վէ եախօտ Պահրը Մուհիթին տէհչէթլի տալկալարը լիչինտէ արամագտան իսէ, թա կէօղիւնիւն էօնիւնտէ իճրա իթմէյի միւնասիպ կէօրմիւշ. վէ պիր թարաֆտան սու իլէ պէրապէր ագարագ, պիր թարաֆտան տա թօբրաղը իւզէրինտէ եուվարլանմանը օրտուսունա տախի օլարգ-լարընը վէ էլան օրատա խըստմէթը ասքէրիյէ. հիֆա իթմէքտէ պուլունտուգլարընը եազըեօր։

—Եունանը էանաֆլարա տախի պէյէտիյէլէր թարաֆընտան էսնաֆ թէզքէրէսի վէրիլմէքտէ օլտուղունտան տօլայը Եունան սէֆիրի թարաֆընտան Պապը Ալիյէ չիքեայէթ օլունտուղու եազըմըշ իսի։

Նէլըզըն պէեանրնա կէօրէ պու պապատ հէնուզ պիր գարար վէրիլմէմիշ օլտուղունտան, իւսկիւսար պէյէտիյէսի տախի ըէսմը մէզքիւրու խսթիհսալա իպթիսար իտիւպ, կէչէն կիւն Սէլամըզտա պիր պագգալ տիւքքեանրնա պիր իքի պէյէտիյէ մէմուրու կիտերէք ըէսմը մէզքիւրու թալէպ իլէյիպ մէրգումտախի վէրմէտիկինտէն, մէրգում մէմուրլար ճէպրէն վէ բիրինճ վէ սարէ իլէ պէտէյէն իսթիհսալ իլէմիշ օլտուգլարընտան, Եունան սէֆարէթի թարաֆընտան պու պապատէ Պապը Ալիյէ պիր նօթա կէօնտէրիմիշ, վէ պագգալ տախի տարիխի մէզքիւրէ այէյհինտէ իդամէի տավա իլէմիշ տիր։

—Թահրիրաթը խարիճիյէ խիւլաֆընտան Ղալիպ պէյ էֆէնտի՝ խարիճիյէ նէզարէթի թէշրիֆաթ մուավինիյէնէ թաեին պույրուլմուշ տըր։

—Միշէլ բաշանըն Պահրը Ահմէտ վաղ օլտուղագ պիլ ճիմի թէնէրլերին իմիյազընը խսիհսալ իրէյէճէյի բիվայէթ օլունույօր։ Մումիլէյհ՝ կէլէճէք հաֆթա բարիզ միթէվէճճիհէն Յերատատէթտէն հարէքէթ իտէճէք իմիշ։

—Պէլկրատտան խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, Պապը Ալի՝ արազի մէսէլէսինին թէսվիյէսի իչիւն, Սբրպիսթանա իլհաղ օլունան մահալլերէ եէնիտէն պիր միխթէլիթ գօմիսիօն իրսալինի սախրէն սաթանաթը Սէնիյէ մասլահաթ. կիւզարը Ալի պէյ վասէթասբյա Սբրպ հիւքիւմէթինտէն թալէպ իմիշ իսէ տէ, Սբրպիս խարիճիյէ նազրը Մ. Միճաթօվիչ՝ մէսէլէի մէզքիւրէնին Պերլին ահտնամէսի ահֆէամընա վէ Սբրպիսթանրն հուգուգը հիւքիւմրանինտէ թէվֆիգան թէսվիյէ իտիլմիշ օլտուղընտան, Պապը Ալինէն իչպու թալէպի նազրը տիգգաթա ալընամայաճաղընը մումիլէյհ Ալի պէյէ ճէվապէն պէյան իմիշ տիր։

—Բուսումաթ Լմանէթի միւշավիրէյի իչիւն Ալէքսանիատան ճէլպ օլունան զաթըն տիւնքի կիւն կէլէճէք վաբօր իլէ վիւրուտինէ ինթիզար օլունույօր իտի։

—Տէյլէ Նէզ կազէթասընրն 18 մարտ թարիխիյէ Վիէննատան ալտրը պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Ադնավուտլար իլէ Գարատաղլըլար պէյնինտէ պիր միւսատէմէ վուգու պուլմուշ, վէ իչպու միւսատէմէտէ Գարատաղլըլարտան 5 փիչի եարալանմըշ տըր։ Պու գավկանրն սէպէպի պիր գըզ դաչըրըլմասը իմիշ։

—Թունուղտան ալընան խապէրլերէ կէօրէ, Էնֆիտա Նամ մահալտէ պիր թագըմ արազի իւզէրինտէ հագգը թասարրուֆ իտտասընտա պուլունան Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ թէպասընրն տավարը պիր էվրօբա հաքէմ գօմիսիօնունա հէվալէ օլունմագ խուսուսունա գաթիէն գարար վէրիլմիշ տիր։

Վէֆրը պէյանրնա կէօրէ, պու գարար իւզէրինէ Թունուզ հիւքիւմէթի արթըգ Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ գօնսօլօսլարընրն մէնը միւտախէլաթընը իլթիմաս իլէտիյինտէն, ֆիմապատ օ իշլերէ տաիր միւտախէլէտ պուլունմամարը զրմընտա Բարիզ վէ Լօնտրա գապինէթօլարը ճանիպինտէն գիքր օլունան գօնսօլօսլարա էվամիր իրսալ օլունմուշտըր։

—Թիւրքիա, Ավսթրիա—Մաճարիսթան, Սբրպ վէ Պուլկարիսթան մուրախասալարընա իպարէթ օլարագ Վիէննատա Թօբլանմըշ օլան տէմիր եօլ գօնֆերանսը ալտիրանկա մարտըն 13ինտէ ագատը իմթիմա իթթիյինտէ, Պուլկարիսթան իլէ Սբրպիա մուրախասալարը՝ Բիրօթտան (Շարքէօյտէն) կէչէճէք պիր խաթթը իլթիսագը գապուլէ հազըր պուլունաբգէլարընը պէյան իթմիշլէր տիր։

Այնը իճթիմատէ Օսմանլը մուրախասալարը՝ խաթթը իլթիսագը իչինտա խուսուսունտա Պերլին ահտնամէսինտէ թիւրքիա իչիւն մէճպուրիյէթ օլմասընը մագամը իթիրազտէ պէեան իթմիշլէր տիր։ Լաքին տիկէր իւչ հիւքիւմէթլեր մուրախասալարը՝ ռումանիյէ մէզքիւրէն 10 ընճը վէ 38 ինճի պէնտլերինէ պէյէլէ մանա վերիմէսի ալէյհինտէ պուլունարագ, Պելլօվա—Սօֆիա—Բիրօթ (Շարքէօյ) թարիգիյէ Սբրպ հուտուտրնա իլսագը խաթթա տարիր Պապը Ալի իլէ Ավսթրիա միանընտա 1875 տէ ագատ օլունան մուգավէլէնամէյի Օսմանլը միւրախասալարընա իխթար իթմիշլէր տիր։

—Եէյէն կիւն Շերէֆը խաբրլարընա նէֆէրաթը ասքէրիյէ կիպի նավլ վէրիպ վէրմէմէք խուսուսունտան տօլայը Գանրճատան Պէյօլիքտէրէնէ կիտէն պէյէտիյէ չավուշլարընտանպիրիինը չիրքէթը մէզքիւրէ մէմուրլարը թարաֆընտան տարպ օլունտրղընը, վէ Եէտինճի վէ Սէրքիզինի տահրէլէրին միթթէֆիքէն Շէհրը Լմանէթինէ պու պապատ չիքեայաթտա պուլունտուգլարընը եազմըշ իսի։

Պու տէֆա Իսթամպուլքէ կէլրէ, Շէհր Լմանէթի մէզքիւրտահրէլէրին չիքեայէթի իւզէրինէ միէսսէս հուգուգը չախսիյէ լի տավա վէքիլինէ հէվալէ իթմիշ օլմաղլա, օնուն տէրտէսթը բուեէթ օլտուղու միսիլու, Լմանէթը միւշարիէ լհա Շիրքէթին պու եօլտա օլան հագգըզլըղընը տախի Պաշ վէքեալէթի մագամը ալիսինէ արզ իթմիշ օլտուղունտան, օ մագամը ալի ճանիպինտէն տախի Շերէֆը Խոյէյնին պէյէտիյէ չավուշ վէ գօմիսէրլէրինտէն պիայինի նէֆէրաթը ասքէրիյէ կիպի էրմիշէր բարա ալազ օլունմասը հագգընտաքի էմր թէէքիտ օլունմուշ տըր։

—Օգագլարը սիբիրմէք իչին Բարիզ վէ Էվրօբանրն սակր պէօեիւք շէհրլերինտէ իսթիմալ իտիլմէքտէ օլան սիբիրկէ վէ սու արապալարը թարզընտա Սթամպուլճա տախի սիբիրկէյէր վէ սու արապալարը իմալ իտիլմէսի Շէհր Լմանէթինճէ միւթասավիէր իմիշ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօնային ատեան՝ Բաթրիգխանէնին էմրի մուճիպինճէ Ս· Քրկիչ խասթախանէսինտէ մահպուս օլան Գայսէրիյէլի Տ· Յովհաննէս Հայրը իսթիտասընը նազարը տիգգաթա ալարագ, գապահաթընրն նէտէն իպարէթ օլտուղու հագգընտա պա Թէլէկրաֆ Գայսէրիյէ Ադաչնորդընտան կյզահաթ Թալէպ իթմէյէ վէ պատէհու իյճապընը իճրա էյլէմէկէ գարար վէրմիշ տիր։

—

Մանչէսթէրտէն խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, մարտըն 1 ինճի բազար կիւնիւ չէհրը մէզքիւրտէ քեահին էրմէնի քիլիսէսինտէ միւթատ օլան քիլիսէ տուվալարընտան սօղրա, խորանլար աչըլարագ միթէվէֆա ժէնէրալ Տէր—Ղուկասօֆըն ըուհը իչիւն ճէնազէ տուվալարը օգունմուշ, վէ պու սըրատա Ադաչնորդ Ս· Հայրպիր վաղ վէրէրէք միւթէվէֆաի միշարիյէյհին խասախսի համիյտէսինի թատատա վէ թահսին էյլէմիշ տիր։

Իչպու ճէնազէ տուվալընտա միլլէթիմիզտէն պիր խայլի ճէմաաթ հազը պուլունմուշ տըր։

—

Ֆիլիպէտէ Լսարան-Թագարան իչիւն Ռուսումնասիրաց Նամբյա պիր ընկերութիւնը թէչքիլ ու քիւշատրնա տաիր կէչէնտէ կազէթամզրատա պիր մէքթուպ տէրճ օլունմուշ իտի։

Պու տէֆա մէզքիւր ընկերութիւն հագգընտա չէհրը մէզքիւրտէն իտարէխանէմիզէ իրսալ օլունան պազը թաֆսիլաթա կէօրէ, ճէմիյէթը մէզքիւրէ պազը եէրլի վէ Սթանպուլու միլլէթատաշլարը-մըզտան թէչէքքիւլ իտէրէք, մագաէտինէ խրտէթ իչիւն Լսարան վէ բազար կիւնիւ տէրսլէրինէ պաշլամըշ տըր։ Պու ընկերութիւնը Գործ. Ժողովընա Թադէոս Ա-լինա էֆէնտի բէխ, վէ Տէրսան Պէզազեան էֆէնտի քեաթիպ՝ վէ Յօգթէոր Մելքոն Պողոս փափաղեան իլէ խաչիկ կոտիբով, Մանուկ վէ Թագաւոր Հինտլեան էֆէնտիլէր ազա նասպ օլունմուշլար, վէ ընկերութիւնը մագաէտինի իլերի կէօթիւրմէք իչիւն սարֆը մագաէրէթ վէ զայրէթտէ պուլունմուշլար տըր։

—

Եօղատատան մարտ 12 թարիխիյէ բաթրիգխանէյէ կէօնտէրիլէն վէ պիր սուրէթի տէ պու սաալհ մաթպասմըզա կէլէն պիր թէլէկրաֆ տըր։

Միլլէթտէքի պիւրուտէթին թէսքինի՝ Սահմանադրութիւն իճրասընա միւպաշէրէթի օլունտուղունու կէօրմէէէ միւնհասբը տըր· պինապէրին Սահմանադրութիւն իճրասընա եախօտ Լրմէնիսթան գահթզէտէկեանը իանէսինէ վէ մէսաիլը միհիմմէի սարէնին իճրասընա էհլիլէթսիզհեհնտէն, պիր Տեղապահրն եօլա չըգարընը եախօտ պուրատա տիկերինն թայինի էմրինի կէօզտէյօրբզ· շիմտիլիք էքսէրիյէթը միլէթլէ մուվագգաթ մէճլիս թայինի մաղպաթասբյա պէրապէր խաքիբայէ թագարիմ օլունան զէվաթրն թաստիգի կէճիքտիկինտէն, մէսաիլը միլլէթ միհվերը սէրպէսթիտ տէօնէմէմէքտէ տիր։ Պու իճատաթրմն էմրը սէրիասընա մուվաֆֆագ օլունամատընտան, խոթիճամրն գապուլինի միւքէրրէրէն իսթիրհամ իտէրիմ էֆէնտիմ։ Թարգմ. Գարագաշեան

ՏԷՂԼԱՎԻՃԷ ՄԷՐՔԷԶԻ

Մէմլէքէթիմիզտէ պիլ ճիմլէ ախզուլթանրն թարիգ սուճլէթտէ պուլունտրը կիպի, պիր քիմսէ միճէվհէր վէ եախօտ սթ վէ եա պունա միւմասիլ պիր շէյ ալըպ սաթմագ միւրատ իթտիկինտէ, մահալը մախսուսընա, եանի Գույումճու չարշըսընա վէ եա Պէղէսթէնէ վէ եա Աթ բազարընա միւրաճաաթ իտէր· լաքին խանէ վէ պաղչէ վէ արսա վէ չիֆթլիք կիպի էմվալը զայրը մէնզուլէնին ֆիրուխթ վէ իշթիրաը իչիւն սահիպի էմլաք՝ քէնտի միւլքինի սաթմագտա, վէ թալիպի տէ ալմագտա պիր չօգ միւշքիլաթ չէքմէքտէ օլմաղլա, էհալիյէ պիր մէտտրը սուհուլէթ օլմագ իւզրէ, Տէրսատէթտէ Պաղչէ Գարուսընտա Շէյխ Իսլամ խանընրն իւսթ գաթընտա 1 օտաստա ՏԷՂԼԱՎԻՃԷ ՄԷՐՔԷԶԻ քիւշատ օլունուպ, պու սայէտէ արսա վէ խանէ վէ պաղչէ վէ չիֆթլիկ կիպի էմվալը ալըպ սաթանլար իչիւն սուհուլէթ օլաճաղը տէրքեար տըր։ Շէյօլէ քի, իշթիրայա թալիպ օլանլար մահալը մէզքիւրէ միւրաճաաթը իթտիքէրինտէ ֆիրուխթ խէնէրինտէ միւլթերիյի արամագ միւշքիլաթընտան խէլատ օլաճագլարը, վէ ֆիրուխթ վէ իշթիրա խէճէք զէվաթ իլէ տէլլալէր մահալը մէզքիւրը թէշրիֆ իթտիքէրինտէ, հէր վէճհիլէ սուհուլէթ պուլուպ մէճմուն օլաճագլարը իլան օլունուր։

Օտակ մէզքիւր բազար կիւնէրինտէն մասատա հէր կիւն աչըգ տըր։

Մ· Ս· Ճ· Մ·

ԿԻՒՆԷԻԻԲ ՀԱԳԱՏԻՍ

Ֆուրն պէյանրնա կէօրէ, սալը կիւնիւ խարիճիյէ նազրը Ադամ բաչա հագրէթլերի Ալէքսանիա սէֆիրի գօնթ Հացֆէլտ պիր թէզքէրէ իրսալի իլէ իրթէսի կիւն իչիւն պիր իճթիմա թալէպ իլէմիշ վէ թալէպը մէզքիւր իսաֆ օլունտուղունատ, Օսմանլը մուրախասալարը վէ սիֆէրա էվվէլքի կիւն Ալէքսանիա սէֆարէթխանէսինտէ պիլիճթիմա իւչ տէօրթ սաաթ գատար միւզաքէրէ իլէմիշլէր, վէ Օսմանլը մուրախասալարընն ազիմէթինտէն սօնրա, սէֆիրլէր, պէյնէրինտէ տախի միւզաքէրէտէ պուլունմուշլար տըր։

Սբրպիա Զագուբչինասընն պիր Ավսթրիա գումբանիասը թէքլիֆաթընը գապուլ իտիւպ իթմէէ. ճէկի թէրէտտիւտի խայլի էնտիչէ վէրիյօր իտի իսէ տէ, ալընան սօն թէյէկրաֆ հավատիսինտէն պու շիպհէ զայլի օլուպ, Սբրպիա-ճա թէքլիֆաթըն գապուլ օլունտուղու անլաշըլմըշ տըր։

Շիմտի Պուլկարիսթան իլէ տախի ույուշմագ մատտէսի գալըպ, խապէր ալընտրղընա կէօրէ, Պուլկարիսթան էմարէթի շրմէնտրֆէրլէր ինչասրը մաէլմէնուիյէ գապուլ իթտիքլերինի, վէ օնլարրն թէճհիտատթընա դարշը, Ինկիլիզ հիւքիւմէթինին տախի քէնտիլէրինէ իսթիգլալը իտարէ վէրէճէկինի պէեանլա, օ թարաֆտա սուլհ ու ասայիշին իատէսինէ ինանըբտրգլարը հալտէ, տիւն ալընան պիր թէլէկրաֆնամէ՝ Պօերլէրլէ Ինկիլիզէր արասընտա եէնիտէն պիր իսթիլաֆ զուհուրիյլէ պիր միւսատէմէ վուգուինտէն պահսիթմիշ տիր։

Լաքին մէմուլ իտէրիզ քի, պու միւսատէմէ պիր եանըշլըգտան վէ եախօտ ճիւզի պիր թէֆֆէրրուսթի գապիրինտէն օլան պիր իսթիլաֆտան զուհուր իտուպ, Պօերլէրլէ Ինկիլիզէր արասընտա տէրտէսթը ագտ օլան սուլհ ու միւսալէմէթ խալել կէթիրմէեճէք տիր։

ՏԱԽԻԼԻՃԷ

Վիյանթը միւմթազէ իլէ մուխապէրէ էյլէմէք իւզրէ խարիճիյէ նէզարէթինտէ քիչատ օլունան գալէմ իլէ Պուլկարիսթան մուխապէրէ իթմէյիպ, տօղրուտան տօղրույա խարիճիյէ նէզարէթի իլէ մուխապէրէ իտէճէկինէ տայիր Պուլկարիսթան գաբուքէթիսուտը Թարաֆընտան Պապը Ալիյէ վէրիլտիկինի եազտրղրմըշ միւզաքէրէնին պիր սուրէթի մէզքիւր քէթիսուտը Եառֆընտան պու քէրրէ սիֆէրաի տուէը էճնէպիյէեէ տախի վէրիրմիշ տիր։

—Եունան օրտուսունտան ֆիրար իլէ Բրէվէզայա կէվմիշ վէ օրատան Նարտայա կէօթիւրմէք իւզրէ պիր Օսմանլը միւֆրէզէսի եանընա Թէրֆիգ իտիրմիշ օլան 8 գատար իդմիրլի Եունան կէօնիւլլիւէրինին էսնաի բահտէ մէզքիւր միւֆրէզէ Թարաֆընտան դաթլ իտիլտիրէրինէ տաիր պունտան էվվէլ պիր Եունան կազէթասընն վէրմիշ օլտուղը պիր հավատիսի տիւնքի ճէրէտէ Ա·ուէրէյէ Թէքզիպ իտէրէք, մէրգում կէօնիւլլիւէրին Օսմանլը օրտուսունա տախիլ օլարգ-լարընը վէ էլան օրատա խըստմէթը ասքէրիյէ. հիֆա իթմէքտէ պուլունտուգլարընը եազըեօր։

—Եունանը էանաֆլարա տախի պէյէտիյէլէր թարաֆընտան էսնաֆ թէզքէրէսի վէրիլմէքտէ օլտուղունտան տօլայը Եունան սէֆիրի թարաֆընտան Պապը Ալիյէ չիքեայէթ օլունտուղու եազըմըշ իսի։

Նէլըզըն պէեանրնա կէօրէ պու պապատ հէնուզ պիր գարար վէրիլմէմիշ օլտուղունտան, իւսկիւսար պէյէտիյէսի տախի ըէսմը մէզքիւրու խսթիհսալա իպթիսար իտիւպ, կէչէն կիւն Սէլամըզտա պիր պագգալ տիւքքեանրնա պիր իքի պէյէտիյէ մէմուրու կիտերէք ըէսմը մէզքիւրու թալէպ իլէյիպ մէրգում տախի վէրմէտիկինտէն, մէրգում մէմուրլար ճէպրէն վէ բիրինճ վէ սարէ իլէ պէտէյէն իսթիհսալ իլէմիշ օլտուգլարընտան, Եունան սէֆարէթի թարաֆընտան պու պապատէ Պապը Ալիյէ պիր նօթա կէօնտէրիմիշ, վէ պագգալ տախի տարիխի մէզքիւրէ այէյհինտէ իդամէի տավա իլէմիշ տիր։

—Թահրիրաթը խարիճիյէ խիւլաֆընտան Ղալիպ պէյ էֆէնտի՝ խարիճիյէ նէզարէթի թէշրիֆաթ մուավինիյէնէ թաեին պույրուլմուշ տըր։

—Միշէլ բաշանըն Պահրը Ահմէտ վաղ օլտուղագ պիլ ճիմի թէնէրլերին իմիյազընը խսիհսալ իտիլէճէյի բիվայէթ օլունույօր։ Մումիլէյհ՝ կէլէճէք հաֆթա բարիզ միւթէվէճճիհէն Յերատատէթտէն հարէքէթ իտէճէք իմիշ։

—Պէլկրատտան խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, Պապը Ալի՝ արազի մէսէլէսինին թէսվիյէսի իչիւն, Սբրպիսթանա իլհաղ օլունան մահալլերէ եէնիտէն պիր միխթէլիթ գօմիսիօն իրսալինի սախրէն սաթանաթը Սէնիյէ մասլահաթ. կիւզարը Ալի պէյ վասէթասբյա Սբրպ հիւքիւմէթինտէն թալէպ իմիշ իսէ տէ, Սբրպիա խարիճիյէ նազրը Մ. Միճաթօվիչ՝ մէսէլէի մէզքիւրէնին Պերլին ահտնամէսի ահֆէամընա վէ Սբրպիսթանրն հուգուգը հիւքիւմրանինտէ թէվֆիգան թէսվիյէ իտիլմիշ օլտուղընտան, Պապը Ալինէն իչպու թալէպի նազրը տիգգաթա ալընամայաճաղընը մումիլէյհ Ալի պէյէ ճէվապէն պէյան իմիշ տիր։

—Բուսումաթ Լմանէթի միւշավիրէյի իչիւն Ալէքսանիատան ճէլպ օլունան զաթըն տիւնքի կիւն կէլէճէք վաբօր իլէ վիւրուտինէ ինթիզար օլունույօր իտի։

—Տէյլէ Նէզ կազէթասընրն 18 մարտ թարիխիյէ Վիէննատան ալտրը պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Ադնավուտլար իլէ Գարատաղլըլար պէյնինտէ պիր միւսատէմէ վուգու պուլմուշ, վէ իչպու միւսատէմէտէ Գարատաղլըլարտան 5 փիչի եարալանմըշ տըր։ Պու գավկանրն սէպէպի պիր գըզ դաչըրըլմասը իմիշ։

—Թունուղտան ալընան խապէրլերէ կէօրէ, Էնֆիտա Նամ մահալտէ պիր թագըմ արազի իւզէրինտէ հագգը թասարրուֆ իտտասընտա պուլունան Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ թէպասընրն տավարը պիր էվրօբա հաքէմ գօմիսիօնունա հէվալէ օլունմագ խուսուսունա գաթիէն գարար վէրիլմիշ տիր։

Վէֆրը պէյանրնա կէօրէ, պու գարար իւզէրինէ Թունուզ հիւքիւմէթի արթըգ Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ գօնսօլօսլարընրն մէնը միւտախէլաթընը իլթիմաս իլէտիյինտէն, ֆիմապատ օ իշլերէ տաիր միւտախէլէտ պուլունմամարը զրմընտա Բարիզ վէ Լօնտրա գապինէթօլարը ճանիպինտէն գիքր օլունան գօնսօլօսլարա էվամիր իրսալ օլունմուշտըր։

—Թիւրքիա, Ավսթրիա—Մաճարիսթան, Սբրպ վէ Պուլկարիսթան մուրախասալարընա իպարէթ օլարագ Վիէննատա Թօբլանմըշ օլան տէմիր եօլ գօնֆերանսը ալտիրանկա մարտըն 13ինտէ ագատը իմթիմա իթթիյինտէ, Պուլկարիսթան իլէ Սբրպիա մուրախասալարը՝ Բիրօթտան (Շարքէօյտէն) կէչէճէք պիր խաթթը իլթիսագը գապուլէ հազըր պուլունաբգէլարընը պէյան իթմիշլէր տիր։

Այնը իճթիմատէ Օսմանլը մուրախասալարը՝ խաթթը իլթիսագը իչինտա խուսուսունտա Պերլին ահտնամէսինտէ թիւրքիա իչիւն մէճպուրիյէթ օլմասընը մագամը իթիրազտէ պէեան իթմիշլէր տիր։ Լաքին տիկէր իւչ հիւքիւմէթլեր մուրախասալարը՝ ռումանիյէ մէզքիւրէն 10 ընճը վէ 38 ինճի պէնտլերինէ պէյէլէ մանա վերիմէսի ալէյհինտէ պուլունարագ, Պելլօվա—Սօֆիա—Բիրօթ (Շարքէօյ) թարիգիյէ Սբրպ հուտուտրնա իլսագը խաթթա տարիր Պապը Ալի իլէ Ավսթրիա միանընտա 1875 տէ ագատ օլունան մուգավէլէնամէյի Օսմանլը միւրախասալարընա իխթար իթմիշլէր տիր։

—Եէյէն կիւն Շերէֆը Խոյէյնի վաբօրլարընա նէֆէրաթը ասքէրիյէ կիպի նավլ վէրիպ վէրմէմէք խուսուսունտան տօլայը Գանրճատան Պէյօլիքտէրէնէ կիտէն պէյէտիյէ չավուշլարընտանպիրիինը չիրքէթը մէզքիւրէ մէմուրլարը թարաֆընտան տարպ օլունտրղընը, վէ Եէտինճի վէ Սէրքիզինի տահրէլէրին միթթէֆիքէն Շէհրը Լմանէթինէ պու պապատ չիքեայաթտա պուլունտուգլարընը եազմըշ իսի։

Պու տէֆա Իսթամպուլքէ կէլրէ, Շէհր Լմանէթի մէզքիւրտահրէլէրին չիքեայէթի իւզէրինէ միէսսէս հուգուգը չախսիյէ լի տավա վէքիլինէ հէվալէ իթմիշ օլմաղլա, օնուն տէրտէսթը բուեէթ օլտուղու միսիլու, Լմանէթը միւշարիէ լհա Շիրքէթին պու եօլտա օլան հագգըզլըղընը տախի Պաշ վէքեալէթի մագամը ալիսինէ արզ իթմիշ օլտուղունտան, օ մագամը ալի ճանիպինտէն տախի Շերէֆը Խոյէյնին պէյէտիյէ չավուշ վէ գօմիսէրլէրինտէն պիայինի նէֆէրաթը ասքէրիյէ կիպի էրմիշէր բարա ալազ օլունմասը հագգընտաքի էմր թէէքիտ օլունմուշ տըր։

—Օգագլարը սիբիրմէք իչին Բարիզ վէ Էվրօբանրն սակր պէօեիւք շէհրլերինտէ իսթիմալ իտիլմէքտէ օլան սիբիրկէ վէ սու արապալարը թարզընտա Սթամպուլճա տախի սիբիրկէյէր վէ սու արապալարը իմալ իտիլմէսի Շէհր Լմանէթինճէ միւթասավիէր իմիշ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօնային ատեան՝ Բաթրիգխանէնին էմրի մուճիպինճէ Ս· Քրկիչ խասթախանէսինտէ մահպուս օլան Գայսէրիյէլի Տ· Յովհաննէս Հայրը իսթիտասընը նազարը տիգգաթա ալարագ, գապահաթընրն նէտէն իպարէթ օլտուղու հագգընտա պա Թէլէկրաֆ Գայսէրիյէ Ադաչնորդընտան կյզահաթ Թալէպ իթմէյէ վէ պատէհու իյճապընը իճրա էյլէմէկէ գարար վէրմիշ տիր։

—

Մանչէսթէրտէն խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, մարտըն 1 ինճի բազար կիւնիւ չէհրը մէզքիւրտէ քեահին էրմէնի քիլիսէսինտէ միւթատ օլան քիլիսէ տուվալարընտան սօղրա, խորանլար աչըլարագ միւթէվէֆա ժէնէրալ Տէր—Ղուկասօֆըն ըուհը իչիւն ճէնազէ տուվալարը օգունմուշ, վէ պու սըրատա Ադաչնորդ Ս· Հայրպիր վաղ վէրէրէք միւթէվէֆաի միշարիյէյհին խասախսի համիյտէսինի թատատա վէ թահսին էյլէմիշ տիր։

Իչպու ճէնազէ տուվալընտա միլլէթիմիզտէն պիր խայլի ճէմաաթ հազը պուլունմուշ տըր։

—

Ֆիլիպէտէ Լսարան-Թագարան իչիւն Ռուսումնասիրաց Նամբյա պիր ընկերութիւնը թէչքիլ ու քիւշատրնա տաիր կէչէնտէ կազէթամզրատա պիր մէքթուպ տէրճ օլունմուշ իտի։

Պու տէֆա մէզքիւր ընկերութիւն հագգընտա չէհրը մէզքիւրտէն իտարէխանէմիզէ իրսալ օլունան պազը թաֆսիլաթա կէօրէ, ճէմիյէթը մէզքիւրէ պազը եէրլի վէ Սթանպուլու միլլէթատաշլարը-մըզտան թէչէքքիւլ իտէրէք, մագաէտինէ խրտէթ իչիւն Լսարան վէ բազար կիւնիւ տէրսլէրինէ պաշլամըշ տըր։ Պու ընկերութիւնը Գործ. Ժ

ԻՄԲԷՐԱԹՈՐ ԻԲԻՆՇԻ ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ

Նիճէ զէմանլարտան պէրու հաեաթընա սուի գաստ իթմէք խութէէէն գաթիլէր թարաֆընտան նիհայէթ բուսմի մարտն իլք կիւնիւ իտամ օլունան Ռուսիա իմբէրաթօրը Իբինճի Ալէքսանտր 63 եաշընը հէնուզ թէքմիլ իթմիշ իտի։ Միւշարիլէյհ 1818 սէնէսի ապրիլին 29ընտա տիւնեայա կէլմիշ իտի, վէ օ զէման քիմսէ ումմազ իտի քի, միւշարիլէյհ թախթը իմբէրաթորիյէ ճիւլուս իտէպիլիր։ Միւթէվէֆա Իբինճի Ալէքսանտրըն բէտերի Նիգօլա՝ սատէճ կրան Ցիւգ իւնվանընը հաեիզ օլուպ, անճագ պունուն պիրատերի Գոնսթանթին՝ Զարէվիչ (վէլիի ահտ) իտի իսկ տէ, մուախխարէն ֆամիլեաճա օլան պիր զարար իւզերինէ, իմբէրաթորլըգ վէրասէթի՝ Պիրինճի Ալէքսանտրըն իլք օղլու Գոնսթանթինտէն՝ պունուն պիրատերի Նիգօլայա ինթիզալ իթմիշ տիր։ Իշպու զարար՝ պիր իլանանմէ մուճիպլինճէ 1823 տէ, Ռուսիա էհալիսինէ պիլտիրիլմիշ տիր։ լաքին պու գատար էհալի թարաֆընտան խօշնուտսուզլուգլա թէլագրաֆ օլունմուշ տըր։ Պիրինճի Ալէքսանտր 1825 սէնէսի դէկտեմբերին 1ինտէ վէֆաթ իթմիշ, վէ անըն խալէֆի օլան իմբէրաթոր Նիգօլանըն թախթա ճիւլուս իտէր իթմէզ պիրինճի վազիֆէսի՝ Մոսգուատա վագը օլան իսկանը ասքէրինին մահվ ու իդալէսի օլմուշ տըր։ Իմբէրաթորլուգ վէրասէթինին Նիգօլայա ինթիգալ իթմէսիյլէ Իբինճի Ալէքսանտր 6 եաշընտա օլտուղը հալտէ, թէմամըյլա վէրասէթ հուգուգունա մալիք օլմուշ, վէ մուճիպլինճէ թէրպիյէ օլմուշ տըր։ Իբինճի Ալէքսանտրըն պիրինճի միւրէպպիսի անասրլ Ալէման օլուպ մէզհէպի տէ բրոթէսթան պուլունան ժէնէրալ Մէօրտեր նամընտա պիր զաթ իտի։ Լաքին բէտէռի Իմբէրաթոր Նիգօլա՝ մախտումընը Ալէման նուճիպը թահթընտա թէրպիյէ օլունմասընա միսասատ իթմէյիպ, ֆագօվսքի նամընտա վաթանբէրվեր պիր Ռուս շաիրինին եէտը թէրպիյէսինէ թէվտի իթմիշ տիր. պու զաթ՝ օ զէման նուճիպը թամմէսի օլան աթիզ Ռուս ֆրգասը տինմէքլէ մաարուֆ պուլունան պիր ֆրգընը ազամ մէշհուրէսինտէն իտի։ Նիգօլա՝ քէնտիսրէտէ մախտումընը (Իբինճի Ալէքսանտրը) թէրպիյէսինէ տրգգաթ իթմէքտէ պուլունտուղունտան, օղլունտա սահիհէն պիր Ռուս ղայրէթի օլտուղունու կէօրիւնճէ, ղայատէսիյլէ մէմնունն վէ մահզուզ օլմուշ իտի։ Իբինճի Ալէքսանտր՝ սինը սէպավէթինտէ քիչիք պիր ասքէր ռուպասը կիմիչ, վէ սինը պիւլիղէ վարընճա, ասքէր թաիմինէ պաչլամըշ տըր։ Միւթէվէֆա Զար՝ 16 եաշընը թէճավուզ իտէր իթմէզ՝ ագըլպալիղ նազարըյլա պագըլպ, պիր չօգ ասքէրի գօմանտանլըգլարա նասպ օլունմուշ, վէ պու մէմուրիյէթլէրէ օլ քիչիւք եաշընտա պիլէ էլվերիշլի կէօրունմուշ տիր։ Բէտերինին սէրայը հէման պիր նէվ գըշլա սուրէթինի ալմըշ տըր, զիրա բրէնսէսէր պիլէ ասքէրի թալիմլերլէ վազըթ կէչիրմէքտէ պուլունմուշլար տըր։

Կէնճ վէլիի ահտ (Իբինճի Ալէքսանտր) եվվէլա բէտերինէ եավերը հարպ օլտուղու կիպի, խասսա մըղրագտար ասաքիրինէ գօմանտան վէ գազագլարա տա բէիսնասպ օլունմուշ, վէ իշպու միսթէլիֆ մէմուրիյէթլէրտէ պիլճիմէք վէզայիֆինի իճրայա մուվաֆֆագ օլաճաղը մէմուշ պուլունմուշ տըր։ Քէնտուսինէ պիր սէյեահաթ թավսիյէ օլունուպ, միւշարիլէյհ Իբինճի Ալէքսանտր՝ Ալէմանիայը սէյր ու սէյեահաթ իթմիշ, վէ օրատա իհթիրամաթը ֆէվգէլատէ լէ գապուլ օլունմուշ տըր։ Իշպու սէյեահաթը էնասընտա Իբինճի Ալէքսանտր՝ Հէս Ցարմշթատա վիզիթա վէրմիշ, վէ Հէս կրանտիւգինին քէրիմէսի բրէնսէս Մարի իլէ միւլագաթ վէ րիֆագաթընտա միւշարիլէյհատէն բէք զիյատէ խօշնուտ վէ մէմնուն օլարագ օրատա գալմըշ, վէ անընա ագտը իղտիվաճ իթտիքտէն սոնղրա, 1841տէ զէվճէսի իլէ Ռուսիա ավտէթ իթմիշ տիր։ Միւշարիլէյհա զէվճէսինին տէ՝պունանաղ վագըթ մուգատտէմ Ռուսիա իմբէրաթորը խանէտանը ալէյհինէ միւքերրէրէն վագը օլան պիր թագըմ թէչէպպիսաթը ճինայէթքարանէ էնալարընտա վէֆաթ իթտիկի մալիւմ տիր։

Միչել Բալլօվիչին վէֆաթընտա, իմբէրաթոր Նիգօլա՝ մէմալիքին մէքեաթիպի ասքէրիյէսի իտարէսինի վէլիի ահտընա իհալէ իթմիշ, վէ օղլունուն (Իբինճի Ալէքսանտրըն) զիյրի իտարէ վէ նէզարէթինտէ մէքեաթիպի մէզքիւրէի ասքէրիյէնին թէրագգիյաթը հարպկէսինէ զիյատսինճէ մէսրուր վէ մէմնուն օլմուշ տըր։ Իմբէրաթոր Նիգօլա՝ աթիզ Ռուս ֆրրգասընընն նուճիպու թահթընտա թէրպիյէ խալիմիշ օլմաղա, պու ֆրգա՝ միւշարիլէյհ իմբէրաթորըն քէնտիսինէն ինֆիքեաք իտիյոր տէյու գօրգուղունտան, միւշարիլէյհ ալէյհինտէ պիր ֆէսատ թէրթիպինէ թէչէպպիս իթմիշ տիր։ Ֆրրգաի մէզքիւրէ միւշարիլէյհին պիրատերի կրան Ցիւգ Գոնսթանթինէ իպրաղը թէվճճիհ իթմիշ, վէ հաթթա պիր վագըթ պու ֆրրգանընը՝ Իբինճի Ալէքսանտրընն թախթա ճիւլիսինէ գարշը տուրուպ։ Կրան Ցիւգ Գոնսթանթինի միւշարիլէյհին եէրինէ թախթա օթուրտաճաղը սէօյլէնմիշ տիր։

Պու իբի պիրատերլէր միեանընտա իսթիլաֆ վէ միւպայէնէթ օլտէրճէճ իլէրու վարմըշ տըր քի, օ զէմանլարտա պահրիյէ նազրը պուլունան կրանտիւգ Գոսթանթին մէյիի ահտԱլէքսանտրը թահթը թէվգիֆէ ալտըրմըշ տըր։ Մամաֆիհի իմբէրաթոր Նիգօլա մախտումունու գուրթարմըշ, վէ անը թէվգիֆ իտէնէ միճազաթ վէրմիշ տիր։ 1843 սէնէսինտէ Իբինճի Ալէքսանտրըն իլք մախտումուտիւնեայա կէլտիքտէ, իմբէրաթոր Նիգօլա՝ Գոնսթանթինին Իբինճի Ալէքսանտրա ատտագաթ եէմինի իթմէսինի մուսիրրանէթալէպ իթմիշ տիր։ Իբինճի Ալէքսանտր 1850 սէնէսինտէ Ռուսիանընն ճիհէթը ճէնուպպէսինի տօլաշմըշ, վէ Սէվաստաբօլ, Նիգօլայէֆ, Թիֆլիզի վէ մահալը սարէյի տէվր ու թէմաշա իթտիքտէն սոնրա, գավգասիայա կիթմիշ, վէ իբի այ Ցաղիսթանլըլար իլէ վագը օլան մուհարէպէտէ պուլունմուշ տըր։

Բրէնս Վօրոնձօֆ՝ միւշարիլէյհին չէճաաթընը օ տէրէճէ միւսահատ սուրէթտէ նազլ իթմիշ տիր քի։ Իմբէրաթոր Նիգօլա՝ միւշարիլէյհէ (Իբինճի Ալէքսանտրա) Սէն ժօրժ նըշանընը իթա իթմիշ տիր։ Ազ վագթ սոնրա Գրրրմ մուհարէպէսի վուգու պուլունճա, միւթէվէֆա Ալէքսանտր՝ ֆէլաքէթ վէ մէսաիպի մուճիպ օլան պէօյլէ պիր մուհարէպէնին վուգուրնէ սէպէպիյէթ վերմիշ օլան բօլիթիգայը թագպիհ իթմիշ տիր։ Գրրրմատքի մաղլուպիյէթլէր վէ ենտիշէլէր բէտերինին գալպինի գրրմըշ օլտուղունտան, միւշարիլէյհ՝ թախթընը Իբինճի Ալէքսանտրա թերք իտուպ, հիւքիմէթտէն չէքիլմէյէ նիյէթ իթմիշտիր։ Ռուսիա մէմալիքի՝Գրրմ մուհարէպէսինտէն տօլայը պիր չօգ խասարաթ վէ քիւլֆէթլի զարար ու զիյանա տիւչար օլմուշ օլտուղունտան, Ռուս էհալիսի բէք միճֆէիլ վէ խօշնուտսուզ գալմըշ տըր։ Իմբէրաթորլուգ թահնընն վէրասէթի խուսուսունտա պէօյիւք գօրգու վար իտի։

Իբի գարտաշ պէյնինտէ օլան մուպայէնէթ պէրթարաֆ օլմամըշ իտի։ Գոնսթանթինին Ռուսիա իմբէրաթորուղունա կէչմէսինի արզու իտէն Ֆրրդա օ զէմանլարտա նուֆուզլու օլուպ, հաթթա գիատէսինճէ տէ դուվվէթլի իտի։ Իմբէրաթոր Նիգօլա պիրէ՝ պիրատերի իլէ օղլու պէյնինտէ միւնասէբէթ չաղրմըշ, պիր չօգ վատարտան սոնղրա Իբինճի Ալէքսանտրը իմբէրաթոր թանրմասընը մուսիրրանէ թալէպ իթմիշ, վէ իմբէրաթորլուգ թաճընը սուրէթը միսլինանէտ Ալէքսանտրըն պաչընա գոյմասընը խանէտանը միշարիլէյհէ վասիյէթ այէմիշ տիր։ Նիգօլա մարտն իբիսինտէ վէֆաթ իթմիշ վէ Ալէքսանտր անիտէ Իբինճի Ալէքսանտր իւնվանը իլէ թախթա ճիւլիս այէմիշ տիր։

Իմբէրաթորը ճէտիտ՝ (Իբինճի Ալէքսանտր) թախթա ճիւլուսինտէ մէմալիքին կէրէք տախիլ վէ կէրէք խարիճի բօլիթիգասընտա հիչ պիր թէպէտտիւլ վէ թէղղաեիւր կէթիրմէմիշ տիր։ Միւշարիլէյհ՝ սանտալիի իմբէրաթորիյէ գուուտ իթտիկինտէ, Գրրմ մուհարէպէսի տէվամ իթմէքտէ օլտուղունտան, պիրինճի իշի՝ Ռուսիանընն շան ու շէրէֆինի հրֆզու իթիզամ իլէ էալաֆընընն մէսլէքինէ սիւլիւք իտէճէկինէ տայիր վէրտիյէ պիր գարարը գաթիյի միւպէյին պիր իլանանմէ նէյզ իթմէսի օլմուշ տուր։ Միւթէվէֆա Իբինճի Ալէքսանտր՝ իլք էվվել բէտերինին վիւքէլասընը մէմուրիյէթլէրինտէ իպգա իթմիշ վէ անճագ սուլհ ու միսալէմէթ հուսուլէ կէլինճէ, գոնթ Նէսէլրօտը էէրինէ բրէնս կօրչագ օֆը թային էյլէմիշ տիր։ Ռուսիալըար Գարսը զապթ իտինճէ, Սէվաստաբօլը զայպ իթտիքլէրինէ պիր ազ թէսէլլի պուլմուշլար տըր, վէ պու վէճճէյլէ Իմբէրաթոր սուլհ ու սալահը հուսուլէ կէթիրմէյէ միգթէտիր օյմուշ տըր։ Ռուսիա ասայիշ թէէսիս օլտուղունը օլունմազ հիւքիւմէթին թէքմիլ մէսայի ու իդտամաթը՝ մալիյէնին թասմիր ու թէճտիտի իլէ էհալինին ըսլահը ահվալընա սարֆ ու իպզալ օլունմուշ տուր։ Պիրճիւմէ Ռուսիալըրը (Ռուսիա, Լէհիսթան, Ֆինլանտիա) թախթընա ճիւլուս իտէն իմբէրաթորուն՝ միճէտտիտի ասր օլտուղունա ումմամ էհալի թարաֆընտան գանաաթ հասըլ օլմուշ տուր։ Միւթէվէֆա Իբինճի Ալէքսանտր՝ բէտերինտէն ղայէթլէ ֆագըր, մազլում վէ ճիհէդլա իլէ մէսքիւն պիր մէմլէքէթ պուլմուշ տուր, վէ միւշարիլէյհ՝ մէմալիքը մէզքիւրէյէ հիչ տէյիլ իսէ պիր տէրճէճէյէ գատար սատտէթ, թէրպիյէ վէ հուրրիյէթ իտխալ իտիպ, էօյլէճէ վարիսինէ թէսլիմ իթմէյի քէնտուսինէ պիր չան ու շէրէֆ ատտ իթմիշ տիր։ Լաքին պու արզուլարը քեամիլէն իճրա օլունամամասը՝ պէչէրիյէթտէն տահա գուվվէթլի օլան պիր գուվվէթին հիւքմֆէրմա օլմասընտան իլէրու կէլմիշ տիր։

Պիր Ռուսիա Զարը՝ քէնտիսինի իհանա իտէնլերին էլլերինտէն գուրթուլամատըգը կիպի, ուզուն միւտտէթ տէվամ իթմիշ օլան պիր մաղիի թէէսսիֆիչիթիմալը տա պէր թարաֆ իտէմէզ. պինառլերին Իբինճի Ալէքսանտր տախի պու պապտ սարֆ իթտիկի մէսաի վէ իդտամաթընտան նիհայէթ սարֆընը նազար իթմէէ մէճպուր օլմուշտը։ Լաքին միւշարիլէյհ՝ իլք աղզ իճրա իթտիկի հիւսնիւ իտարէտէն տօլայը էյրօբանընն բաղպէթ վէ բիայէթինէ մաղհար օլտուղու կիպի, Ռուսիա էհալիսինտէն տէ սէվիլմիշ իտի։ Միւթէվէֆա Զար՝ օ վագըթ Լէհիսթանընն տա ըսլահը ահվալընա թէչէպպիս իթմէէ գարար վերմիշ տիր։ Իբինճի Ալէքսանտր՝ 1830 վէ 1837 սէնէլերինտէ նէֆի իտիլէն պիր չօգ ճէխասը պաղը չէրաթի ճիտտիյէ իլէ, իմբէրաթորուղունընն իլք սէնէսինտէ մէմլէքէթլէրինէ (Լէհիսթան) իատէ իթտիրմիշ տիր։

Աֆվը ումումի սուտուր իթտիքտէն սոնրա, Իբինճի Ալէքսանտր Լէհիլիլերէ պէր վէճճը աթի պիր նութգ իյրատ իթմիշ տիր. «Արթըգ թէխայեիլաթտան վաղ կէչլին, Ֆինլանտիա իլէ Լէհիսթան զիյրը հիւքիմէթիմէ պուլունան տիկեր էյալէթլերիմ գատար պանա սէվկիւլիւ տիրլեր, վէ տայիմա էյալէթ գալաճաղլար տըր։» Լէհիսթան՝ միւթէվէֆա Ալէքսանտրընն զիյրը իտարէսինտէ ըսլահաթ կէօրիւպ, մէարիֆճէ տէ Ռուսիա մէմալիքինին տիկեր ճիհէթլերի կիպի թէրագգի վէ թէգատտիւմէ նախլ օլանճագ իտի իսկ տէ, չու պէտտախթ էյալէթին ուֆուգընտաքի մալի կէօք անիտէ պուլութլարլա գարանմըշ, վէ միւթէվէֆա Իբինճի Ալէքսանտր՝ իմբէրաթորլըգը միւտտէթինին պէօյիւք գըսմընը, ուզուն միւտտէթտէն պէրու մէվճուտ օլուպ քէսպը էհէմմիյէթ իթմիշ վէ պաչա չըգմասը զայէթ միւշքիլ պուլունմուշ օլան պիր Լէհիսթան խսեանընընն գահր ու թէսքինիյէ կէչիրմիշ տիր։ Լէհիսթան՝ հէր իմբէրաթոր թէպէտտիւլինտէ իլք աղզը բէք չօգ չէյ մէմուլ իթմիշ իսկ տէ, տահմա ճիւզի միւտտէթ սէվինէպիմիշ տիր։ Լաքին պու խուսուս Ռուսիա էհալիսի իշինտէ տէնիլէպիր։ Միւթէվէֆա Իբինճի Ալէքսանտրընն իճրա իթտիյի ըսլահաթ պիլքիլլիյէ մուվաֆֆագիյէթէ նախլ օլմամըշ տըր, զիրա իճրա օլունան ըսլահաթը մէզքիւրէյէ բաղմէն, միւշարիլէյհին իմբէրաթորլըգը՝ բէտերինին սոն կիւնլերինտէ օլտուղունտան տահա զիյատէ միւքետտեր պիր հալիլ իսթամ պուլմուշ տըր։

Իբինճի Ալէքսանտրընն նամընը իպգա վէ իտամէ իտէն, վէ պաչլըճա պիր խայրը թէպէտտիւլատտ օլունան պիր չէյ վար իսէ, օ տա իսէրայա (էսիրլերէ) հուրրիյէթ վէրմէսի տիր։ Պինապէրին պիր չօգ Ռուս քէշիշլերի՝ միւթէվէֆա իմբէրաթորը հիչ պիր վագըթ խաթըրլարընտան չըգարմայաճագլար տըր։ Իշպու իսէրա թախլիսինին օգատար թէէսիրի օլմուշ տըր քի, Ամերիգալըար պիլէ էսիրլերինի էսարէթտէն գուրթարըպ անլերի քէշլու հալինէ վազ իթմիշլեր տիր։ Ռուսիատա 23,000,000 նուֆուս գատար էհալի՝ պիր իբի սէնէ զարֆընտա թօրաղը զէր իթմէք էսարէթինտէն գուրթուլուպ հուրրիյէթ քէսպ իթմիշլեր, վէ պաղը չէրաթի իլէ տէ մէզքիւր զէր ու ֆէլհ իթտիքլերի թօբրաղընն մահսուլունա մալիք օլմուշլար տըր։ Իշէթ իթթիխազ օլունան չու թէտապիր սայէսինտէ, Ռուսիա՝ Էվրօբանընն մէմալիքի հալինէ կիրմիշ տիր։

Ռուսիանընն էսիրլերի 1861տէ հուրը օլմուշլար իսէ տէ, իշպու հուրրիյէթը իսէրա մատտէսի՝ 1863տէ թէքմիլէն մէզքի իճրաեա վազ օլունմուշ տըր։ Էրթէսի սէնէ եանի 1864 սէնէսինտէ տէ իւսերանընն Լէհիսթան գրթասընտաքի էսիրլերի հուրրիյէթ (ազատութիւն) պուլմուշլար տըր։

Միւթէվէֆա Իբինճի Ալէքսանտր՝ քիչիք եաշընտա պիլէ թէրպիյէ վէ իլլում ու ֆիւնուն մուհիպպի օլտուղունտան, Ռուսիատա մէարիֆ պաչլըճա միւշարիլէյհին իմբէրաթորլուղու զէմանընտա թէրագգը իթմիշ տիր։

Միւշարիլէյհին զէմանը սալթանաթընտա էյալաթտա մէճալիսը միւնթէխիպ թէէսիսինէ պիր գաչ տէֆալար չալըշըմըշ իսէ տէ, իշպու իսլահաթ մէզքրի իճրայա գօնուլամամըշ տըր։ Իշպու թէչէպպիս՝ պիր հիւքիմէթը մէչրութէթինին թէէսիսինէ իւմիտլէր վէրմէքտէ իտի իսէ տէ, ճիտտի սուրէթտէ մէզքրի իճրայա վազ օլունմամըշ օլտուղունտան, թէչէպպիսը մէզքիւր մուվաֆֆագիյէթէ նախլ օլամամըշ տըր։

Միւթէվէֆա Զարըն իմբէրաթորլըգը էնասընտա Ռուսիանընն խարիճի բօլիթիգասը՝ էսլաֆընընն բէք տէ ֆարգլը տէյիլ իտի, Գրրմ մուհարէպէսինտէն սոնրա սուլհ ու սալահ թէէսիս օլունտուգտա, բրէնս կօրչագօֆ տէմիշ տիր քի, «Ռուսիա պունա ինֆիալ իթմէտի —խթիրահաթընը պուլտու։» Իբինճի Ալէքսանտր՝ վէֆաթընտան ազ վագըթ մուգատտէմ, հէման պիւսպիթիւն Էվրօբա բօլիթիգասընա սիլիւք իթմէէ պաչլամըշ օլտուղընտան, Ռուսիա քէնտի ամիգ բօլիթիգասընը պօզմուշ տէյու գօրգուլմագտա իտի։ Լաքին տէվրը մէզքիւրընը՝ Ռուսիա իմբէրաթորլըգընընն էն ալա պիր տէվրի օլտուղու տա ինքեար օլունամազ։

Իբինճի Ալէքսանտր մէմլէքէթին թէճտիտը հայաթըյլա մէշղուլ օլմուշ վէ ըսլահաթը մագուլ վէ մաթլուպէ իճրա իթտիկի հասէպիյլէ, խարիճէ տախի իթիպար գազանմըշ իտի։ Մէմալիքին մալիյէսի եէնիտէն թէէսիս օլունտուղու կիպի, օրտու տա թէքրար թէնսիգ ու թանդիմ զըլընմըշ, վէ իտարէճէ պիր չօգ ըսլահաթա թէչէպպիս օլտունմուշ իտի։ 1866 տա Ասիա վասաթիյէ տօղրու իլէրուլէմէյէ պաչլանըմըշ տըր։ 1867 սէնէսինտէ միւթէվէֆա Զարը՝ Ալասքա ազրազիսինի 1,400,000 լիրայա Միճթէմէի Ամերիգայա ֆիւրուխթ իթմիշ, վէ Ֆրանսա իլէ Բրուսիա մուհարէպէսի էնասընտա 1856 ահանամէսինին թատատիլինի իսթիհսալա մուվաֆֆագ օլմուշտը։

Ռուսիանընն խարիճի բօլիթիգասընտաքի վուգուսթը սախիրէ, Թիւրքիա իլէ վագը օլան մուհարէպէ, գոնթ Շուվալօֆ իլէ լորտ Սալիսպըրի պէյնինտէքի խաֆի իթիլաֆը.էֆքեար, վէ Պէրլին ահտնամէսի հէնուզ խաթըրլարտա տըր։ Պիւթիւն պու վուգուսթ էսնասընտա, միւթէվէֆա Ալէքսանտրընն խիւլուսը նէյէթի սայէսինտէ, մուհարէպէի ախիրէնին տահա բէք չօգ թէվէսսիս իթմէսի մէն օլունմուշ տըր։ Զաթէն մուհարէպէի մէզքիւրէնին տէհշէթլերի Ռուսիա մէմալիքինի զարուրէթ ու սէֆալէթէ տիւչար իթտիկինտէն, միւթէվէֆա Զար՝ էլան պաչլամագ իւզրէ պուլունան մուհարէպէտէ տէօքիւլէճէք գանլարա մէսուլ օլմամագ իչին, ինսանլեէթբէրվերլիկինտէն նաչի, խուսուսի օլարագ պիր թէրտիտ կէօսթէրմէքտէ իտի։ Միւշարիլէյհ պիզզաթ ատիլ վէ այիճէնապ օլմաղը տահմա արզուտեր իլէն, մէսաի վէ իդտամաթընտա մուվաֆֆագ օլմամասընա, վէ չու արզուսընը տա ասլա գուվվէտտէն ֆիիլէ չըգարամամասընա սեպեպ՝ նասըլսա չալըշըպ գուրթուլամատըգը պիր ուսուլը իտարէ իտի։ Հէչ պիր թէպասընա վերմէտիկի պիր նուֆուզ վէ իգթիտարը՝ ժէնէրալ գոնթ Լօրիս Մէլիգօֆա թէվտի իթմէսինէ սէպեպ չու իտի քի, ժէնէրալը միւշարիլէյհ՝ իմբէրաթոր իլէ խանէտանընը կէօրիւնմէզ տիւշմէնլերէ գարշը մուհաֆզա վէ վիդայէ իթտիքտէն մատտա, միւմքին օլուր իսէ, քէնտիսի (Իբինճի Ալէքսանտր) վէ հիւքիւմէթի ալէյհինտէ օլան ճէմիյաթը խաֆիյէնին իյգա իթտիրի սիհաթ վէ ֆէնալըգլարընն տա էօնիւնիւ ալաճագտը։

Միւթէվէֆա իմբէրաթորընն հաեաթը ալէյհինտէ վագը օլուպ միւէսսէր օլան սոն տէհշէթլի ճինայէթ՝ տիկեր հիչ պիր էվրօբա իմբէրաթորընա վուգու պուլմամըշ տըր։ Միւթէվէֆա իմբէրաթոր Ալէքսանտրընն հայաթը ալէյհինտէ պիրինճի աֆֆա 1866 սէնէսինտէ Բէթերսպուրկտա արապայա կիրտիկի սրբատա պիր մէքթէպ չակիրտի թարաֆընտան իսթիւնէ պիր տապանճա պօշատըլարագ սուի գաստ վուգու պուլմուշ տըր։ Լաքին օ վագաատա սատրգ պիր ամէլէ հէր նասըլսա ճանիյի թումմուշ վէ տապանճա պօշա աթըլարագ իմբէրաթորընն հայաթընա խալել կէլմէմիշ, վէ մէրգումիշճի տէ պու միւնասէպէթլէ պիր չօգ միւքեաֆաթա նախլ օլմուշ տըր։ Իբինճի ճինայէթ բարիզտէ պիր լէհլի թարաֆընտան վուգու պուլմուշտուր։ Իմբէրաթոր Իբինճի Ալէքսանտր իլէ իմբէրաթոր իուչինճիւ Նաբօլէօն Իբինճի պիրտէն պիր արապայա սիւվար օլարագ կիթմէքտէ իքէն, Պէրէզովսքի՝ արապանընն իւզերինէ աթէչ իթմիշ, վէ սէյիսլերտէն պիրինի եարալամըշ իսէ տէ, իբի իմբէրաթորընն հիչ պիրինէ գուրշուն իսապէթ իթմէմիշ տիր։

Պունտան սոնղրա իմբէրաթորը միւշարիլէյհ ալէյհինտէ վուգու պուլան սուի գաստլար՝ հէման քեաֆֆէթէն նիհիլիսթլեր թարաֆընտան վագը օլուպ, չու պիր իբի սէնէ զարֆընտա իճրա օլունմուշ, վէ թաֆսիլաթը տա պունտան ագտէմ պիլճիմէմէ կաղէթալարտա եազըլտըրը կիպի, Թէրմէնանը էֆէնտիտա տախի տէրճ ու իլան իտիլմիշ օլտուղունտան, ճինայաթը մէզքիւրէնին պուրատա թէքրարընտան սարֆը նազար օլունուր։

Միւթէվէֆա Զարըն մուխթաթարալը թախթընա վէլիի ահտը ճիւլիս իթմիշ, վէ միւշարիլէյհ (Իուչինճիւ Ալէքսանտր)՝ բէտերինին Ռուսիա մէմալիքի հագգընտա իճրա իտէճէկ իթտիկի պաղը ըսլահաթը իճրա իտէճէկի զանն օլունտուղու կիպի, միւխթէլիֆ իտարէլերտէ մէվճուտ օլան սիյաթ ու գապպիհի տախի տէֆ ու իզալէ իտէճէկի մէմուլ օլունմագտա տըր։ Իուչինճիւ Ալէքսանտր՝ հիւսնիւ թապ ու թըրնէթ վէ ֆէթանէթը ազիմէ սահիպի պիր զաթ օլտուղունտան, բէտերինին՝ սոն կիւլերինտէ իթթիխազ իթտիյի տախիլի բօլիթիգայը քէնտիսինին իլերիւ կէօթիւրճէճէյի մէշհուզ տըր։

ԹԱՀԻՐԱԹԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

Իուչինճիւ Զար Ալէքսանտրընն Ռուսիա թահթընա ճիւլիսիւ միանսէպէթիյէ էվրօբա տէվլէթլերի նէզտինտէ պուլունան Ռուսիա սէֆիրլերինէ աթիտէքի թահրիրաթը ումումիյէ իրսալ օլունմուշ տըր.

«Հաշմէթլու իմբէրաթոր հազրէթլերի վէրասէթի իմբէրաթորիյի տերէօհտէ իթտիյի սըրատա պունու քէնտի վարիսլերինէ տախի թէմամըյլա մուհաֆզա իտիւպ պրագմագ ազմը գավիսինտէ տիր։

«Ցուէլը սաիրէ կիպի Ռուսիա տախի հիյնը թէչէքքիւլինտէ գուվվէթ վէ էֆքեարը միլլիյէսինին թէվէսսիւիւնիւ մուհիպ օլան պիր միճատէլէեէ մէճպուր օլմուշ տըր։ Ռուսիա չիմտի թէմամը իլէ վասլը մէրթէպէի վիսաթ օլտուղունտան, հասէտ վէ խօշնուտսուզլուգ հըսսիյաթընտան քեամիլէն վարէսթէ տիր։ Ռուսիա մէվգրինի խարիճէն մուհաֆզաղ իլէ գուվվէթ վէ սերվէթինի վէ էհալիսինին սաատէթը հալինի թէվսի իտէճէք տիր։ Իմբէրաթոր հազրէթլերինին մագսէտի պունտան իպարէթ օլուպ, մագսէտը մէզքիւրու գավիէն իճրա ազմինտէ տիր։

«Իմբէրաթոր հազրէթլերի ճիւմլէտէն էվվէլ տէվլէթին թարագգըեաթը տախիլիյէսինէ՝ հարը տրգգաթ իյլէեէճէք տիր։ Պու իսէ թարագգրի մէտենիյէթէ տերճէճի դայէտէ մէրպութ տըր։ Ումումի տէվլէթլերին մուճիպը միւթալաասը օլան մէսաիլը միլքիյէ վէ իճթիմաիյէ (սոսիալ) տախի իմբէրաթորուն ճալիպը տրգգաթը պուլունաճագ տըր։

«Իմբէրաթորը խարիճի բօլիթիգասը քեամիլէն սուլհբէվերա.

նէօլուպ, Ռուսիա տօսթլարընա սատրգ գալաճագ տրը։

«Մինելգատիմ թագտիս օլուանան հըսսկյաթ քէմաքեան պագի գալաճաղընտան, տիւէլի սայիրէ ճանիպինտէն տախի պիլմուգապէլէ պու եօլտա հարէքէթ օլուանաճաղը, վէ Ռուսիանընը պու վէճհ իլէ մէվգրինի մուհաֆազայա, վէ մէնաֆիրինէ թէվֆիդէն մուվազէնէի սիյասիյի թէէմինէ մուվաֆֆագ օլաճաղը տերքեար տրը։

«Ռուսիա՝ տիւէլը սայիրէ իլէ պիլմուվաֆագաթ հուգուգը պէյնէտտիւէլ վէ մուահէտտաթ իւգէրինէ միւէսսէս օլան սուլհը ումումիյի վիդայէ վազիֆէի միւշթերէքէսինի իյֆա իտէճէք տիր։

«Մահէղղա Ռուսիա քէնտի քէնտիսինի տախի տիւշիւնիւպ էմրը թէրագգրեաթը ։ տախիլիյէեէ տրգգաթը՝ եալընը շէրէֆը էմ նիյէթինի մուհաֆազա վազիֆէսիյլէ պաշգա թարաֆա տէօնէպիլէ պաշգա թարաֆա տէօնէպիլէ տիր։ Իմբէրաթօր հազրէթլէրի Ռուսիանընը գուվվէթինի թէզէիտ իլէ պէրապէր մամուրիյէթը տախիլիյէսինի տիկէրլէրինին զարարը իլէ թէէմին իթմէյէճէք։ տը։

«Իշթէ իմբէրաթօրըն բօյիթիգասընընը էսասը լայէթէղայէիւրիւ պունլարտան իպարէթ պուլունտուղունտան, իշպու պէյանամէյի նէզտինտէ սեֆիր պուլունտուղընը տէվլէթէ թէպլիղ իլէ պէր սուրէթինի տախի տվլէթը միւշարիլէյհանընը ումուրը խարիճիյէսի նազրընա իթա իթմէյէ իմբէրաթօրթարաֆընտան մէմուրսընը։»

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԱՆԱՉ ԱՇԽԱՐՀՆ ԵՒ ՃԵՐՄԱԿ ԿԱՅՍԵՐՆ

Ա.

Երբ Եւրոպիոյ աշխարհացոյցն առնուս ձեռքդ. —սպիտակ եղեռնակին մէջ մանաւանդ,— աչքերդ ախորժանօք կը կասին այն կանաչ օթոցին վրայ որ կը ծածկէ հին աշխարհին արևելակողմն։ Գարնան յատկանիշ, յուսոյ խորհրդանիշ գոյնն է կանաչն։

Եւ իրօք դեռատի, իրօք յուսալի ժողովուրդ մ'է՞ Ռուս ժողովուրդն։ —Այո՛, կ'ըսէ պատմութիւնն. այո՛, կը պատասխանեն ոչընչականք ալ։

Ոչնչակա՛նք, ո՞ սոսկալի Ոչնչակա՛նք, արդեօ՞ք չնորհապարտ ըլլամ ձեզ որք ինձ ուսիթ. կ'ընձեռէք խօսելու կանաչ աշխարհին և Սպիտակ կայսրին (1) վրայ . . . . —

* * *

Ընդհանուր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ հանրային կարծիքն զբաղած է քանի տարիներէ հետէ Ոչնչականաց սև ու կարմիր գործերով։

Եւ քանի օրերէ ի վեր ալ կը խօսին ամենուրեք Ռուսիոյ վրայ— թէ Զառ ինչպէ՞ս սպանուեցաւ, թէ ռուսիկ ի՞նչ կը խորհին իրենց «հօր»՝ իր «որդւոց» ձեռօք՝ սպանման վրայ. թէ է՞ր, ո՞ւր, ինչպէ՞ս, և ո՞ր ժամ, ո՞ր վայրկեան սպանուեցաւ Աղեքսանդր Բ. կայսրն. և ի՞նչ խօսք, ի՞նչ բառ արտասանեց՝ աւանդելով իր —կայսերական— հոգին. թէ անուամբ և ի բաւամբ աշխարհակալ այդ թագաւորն ե՞րբ ծնած և ե՞րբ ի մահ դատապարտուած էր —Ոչնչականներէն. թէ ի՞նչ կեանք վարած էր ի գահ բարձրանալէ յառաջ. թէ ի՛նչ գործեր, ի՞նչ մեծագործութիւններ կատարեց յետ գահակալութեան։ Նաև,—որովհետև հարկ է մարգարէ մ'ամենայն նշանաւոր դիպաց, — պէտք չէ՞ երկրպագել կամ պէտք չէ՞ լեզուն կտրել այն մարգարէին կամ այն երազահանին, որ վաղնցուկ (1) Սպասին մէջ գուշակած է Ռուսիոյ կայսեր անբնական մահն, ու վերջին թրքօ—Ռուսական պատերազմն, ու մանաւանդ ոչնչականաց շարժումներն. այո՛, Սպասի գուշակած էր զայս ամէնն, երբ ամէն տեղ, ամէն տարի թագաւորաց կենաց դէմ դաւաճանական փորձեր կը կատարուէին. երբ ամէն ոք նոր Արևելեան պատերազմի մ'երկիւղն ունէր Եւրոպի և Ամերիկի մէջ. երբ Ոչնչականաց մկրտիչ Իվան Դուռկենէֆ նոցա տենչանաց հրապարակաւ թարգման կը հանդիսանար —մինչդեռ Ոչնչականք կը թողուին խօսիլ և բաղձալ կը գործէին ինքեանք։

* * *

Այս հարցմունքն և իրենց պատասխանիք բաւական տեղ կը գրաւեն օրագրաց, ամսագրաց և ընդհանուր խօսակցութեանց մէջ։ Դեռ քանի մ'օրեր ալ հեռագիրք նոր յայտնութիւններ պիտի բերեն. դեռ քանի մ'օրեր ալ օրագիրք խորհրդածութիւններ, դուշակութիւններ պիտի հրատարակեն. դեռ քանի մը օրեր ալ Զարին մահն կամ անմահութիւնն պիտի համեմեն մեր խօսակցութիւններն. Եւ յետոյ.— Նոր խնդիր մը (հայցական կամ բացառական Արեւելեան կամ Ա. Բեւմտեան) նոր տեսակցութիւն մը յաւիտենակա՞ն երից կայսերաց մէջ, նոր քաղաքական, դրամական, կրօնական տագնապ մ'երեւան պիտ'ելնէ.— ու պիտի մոռցուին Ռուսիան և իր հանգուցեալ —կամ սպանեալ— կայսրն. Ռուսիան և իր Ոչնչականք. Ռուսիան և իր ոչնչութիւնք . . . (2)

ԳՐԱՍԷՐ ԱՏՈՄ
(Շարունակելի)

(1) Ռուս ժողովուրդն այսպէս կ'անուանէր իր կայսրն այսինքն «մեր սպիտակ կայսրն» կամ «մեր հայրն»։ Նաև այս ազգին մէջ, Ռուսաց սրտին մէջ՝ այնքան խորին, այնքան կրօնական, այնքան անհուն էր կայսեր համար սէրն, մինչ զի «Զառ յերկնից» կը կոչուէր Աստուած։ Եւ Դաւիթ մարգարէն՝ Զառ-Դաւիթ, և Սողոմոն իմաստունն՝ Զառ-Սողոմոն. Աղամ նախահայրն՝ Զառ-Աղամ, Եւա Նախամայրն՝ Զառուհի Եւա։ Տալանին սուրբ կենդանիք ալ՝ դերաձառ կենդանիք։ Այս պատմութիւն է։

(1) Սպասն = վէրջ։ Լեռնաս պ'էծն մարքն . . . աւա՛ղ, ակամայ։

(2) Ցառաջիկայ երեքշաբթի աւելի երկար յօդուածով մը պիտի ցուցնենք թէ ոչինչ ազգ մը չէ Ռուս ազգն, որպէս Հայք ընդհանրապէս կը կարծեն։

ԳՆՆԱՌԱՆԱԿԱՆ

ԳՐԱՌԱՌ ԵՒ ՈՍՈՒԹ ԻՒՐ

Ե.

Բայց պէտք է խնամով ուսանիլ զայն առանց ունկն դնելոյ այդպիսի գոռող հրամանաց, պէտք է ծաւալել, եթէ կայծ մի կայ ի մեզ ճշմարիտ գեղեցկին սիրոյն, Հայաստանի ամէն խաւերուն մէջ, ուր որ կրթութիւն տարածանել կոչած ենք. պէտք է սփռել զայն և սփռել այնքան արագ, որչափ դի սուղ ինչ յապաղումն ու անփութութիւն կ'սպառնան շիջուցանել ի սպառ մեր այդ միակ պարծանքը։

Զիկայ, այո՛, վնասակար գաղափար մը քան զայն թէ վնասակար է գրաբառի ուսումը. ո՞ր ճշմարիտ և ճշմարտասէր Հայն ձեռն ի սիրտ եդեալ կարէ ասել զայս՝ առանց վրդովելոյ խղճին. «Ցառաքս կը մոռանամք, ասէ Վիլմէն, թէ քանի՞ օգտակար եղած է և կարէ լինիլ հնութեան ուսումը։ Այնպէս իմն կը համարիմք, թէ հնոց գիւտք՝ արդի հանճարոյն կարեն վընասակար լինիլ, թէ նոցա ներկայութիւնը կը չփոթէ զմեզ և չի թողոյր որ սկզբնագիր երկասիրութիւններ արտադրեմք, մինչ՝ առանց այնոցիկ պիտի յաջողէինք։ Զիք առաւել քան զայս տարակուսական կարծիք մի»։ Եւրոպայի մէջ տարինե՛ր կը վատնեն մայրենի լեզուի ուսման համար՝ իսկ առ մեզ խուն ինչ ժամանակ մը առ այս նուիրեալ՝ մեծ կորուստ կը համարի. ո՛վ նմանութի՛ւն . . . ։

Բ. «Գրաբառը չի կարէ կենդանանալ և լինիլ գրական լեզու.» բայց համարձակ ուրացութիւն մընէ այս առձեռն ճշմարտութեան մը։ Երևելի Հայ հեղինակք դարուս, զորս վերագոյն նշանակեցաք, ընդ որս Պէշիքթաշլեան, որ իւր փափկավանդ տաղից մեծագոյն մասը գրաբար գրած է և նովին գեղեցիկս յարդարած զանոսիկ, Պատկանեան, Խրիմեան, Հիւնքեարպէ յէնտեան, Նորայր, Յ. Ոսկան, Նար—Պէյ և այլք, որք անանուն խորշեց մէջ իսկ խնամով կը պահպանեն այդ սրբազան տապանակը լեզուի, կենդանի վկայներ են՝ թէ տակաւին չէ մեռեալ այդ լեզուն ճշմարիտ Հայոց համար, և մեռեալ է միայն վասն այնոցիկ, որք մեռեալ են ապաքէն և որք Հայու անուան ներքև՝ Գաղղիացւոց, Գերմանացւոց, Թրքի դաշնամներ՝ մտածութիւններ կը տածեն. ա՛հ. «Խոր ի քուն ննջեմք ամենեքին, և երազ թուի մեզ ճշմարտութիւնն» (Եղիշէ Խրատ.)։ Աշխարհաբառն՝ այդ ապախտաւոր որդին իւր մօրը գրաբառի, գրագէտ անձանց միջոցաւ օր աւուր նորա ծոցը կը դիմէ, որպէս զգետս՝ որք յայլ և այլ շաւիղս թափին ի ծով։ Մեր հասարակ խօսիցը վերայ՝ գրաբառ մընէ Ա. Մամուլ, Մասիս՝ գրաբառ մընէ Ա. Մամլոյ վերայ, Օրմանեան և Պէրպէրեան՝ գրաբառք են Մասիս վերայ, Միաբեան և Գարագաշեան գրաբառք են այս վերջնոց վերայ և այս ամենեցուն գրաբառքն են Եղնիկ, Եղիշէ, Արսէն, Հիւրմիզ Աւագն։ Որով և ամենեցուն ճիգը պիտի յանգին, եթէ Աստուած խաղաղութիւն տայ մեզ, գիմեցմամբ ի գրաբառն և գործածելով նոյն իսկ մեր նախնեաց լեզուն. և է՞ր այսպէս չառնել՝ քանի որ ո՛ և իցէ բարւոքում մի գրաբառիւ ևեթ կարէմք առնել։ Միչտ կառարկուի թէ գրաբառ լեզուն չի կարէ խօսիլ, բայց ո՞վ այսօր կարէ իւր գրած լեզուն անսայթաք խօսիլ, նոյն իսկ Մասիս՝ որ եռեսուն տարի է աշխարհաբար կը գրէ՝ կարէ՞ արդեօք Արամազդայ «քանի մի խօսք հասկացուցանել՝» այն լեզուաւ, որով կը գրէ։

Գ. «Գրաբառը չունի ճոխ մատենագրութիւն մի, որչափ ունի աշխարհաբառը։» Ահա վերջին և ծիծաղելի, ներուի մեզ ասել, փաստը, որ կարծես Սահարայի կողմերէն նոր եկողի մը բերանէն կելնէ։ Բացէ՛ք աչքերնիդ և դատեցէ՛ք, ո՛ բանասէրք դարուս. գրաբառը ճոխ մատենագրութիւն մը չունենա՛յ, ապա ի՞նչ են Դրդ դարէն մինչև մեր դարը գտնուած հազարէն առաւել ընտիր մատենագրութիւնք, զորոց խիստ սակաւ մասն յիշատակած եմք ի վեր անդր։ Անտի և այսր, ի՞նչ են Զամչեան ընդարձակ պատմութիւնն, Հայկազնեան ճոխ բառարանները, Ռոլէնի հատորաց հրաշակերտ թարգմանութիւնքը, Սուէէի, Պլուտարքեայ, Մանծոնեայ թարգմանութիւնները, Հ. Արսէնի Հայկը, Բերականութիւնը, Տաղերը, Հոմերն ու Վիրգիլը, Դիսաւրոսը, Սենեկայ ընտիր թարգմանութիւնը, Պօսիւէի ի Վէպս Աղդայն և Դամբանականքը, Հայաստանի հնախօսութիւնները, Անանքարսեայ հրաշալի թարգմանութիւնը, Տակիտոսը, Հնաշխարհիկ Եղեկանը, Ընդհ. Աշխարհագրութիւնը, Իտալ. Գաղղ. և Անգղ. բառարանները, Ալիշանի երկերը և այլ բազում կարևոր և դասական գրեանք, զորս անհնար է թուել մի առ մի. բայց յայտնանէ Գաղղիական, Ցունական և Իտալական թատերգութեանց անհամար թարգմանութիւնքն յԱրսենէ և Հիւրմիզեանէ. ո՞ւմ կը վերաբերին այսոքիկ. ո՞չ ապաքէն գրաբառին, որ կարող է տակաւին իւր անծերանալի կորովովն այդպիսեաց հաղարապատիկն արտադրել։ Եւ ի՞նչ ունի ընդդէմ այսոցիկ արդի աշխարհաբառ կոչեցեալ գրականութիւնն. — Բաց ի քանի մի դասական նորագոյն գրքերէ և աղգային տեսարակներէ, խել մի առասպելեալ վէպեր, որպիսիք են Ֆերէալի Սրբաքնութեան գաղտնիքը, Թափառական Հրեայն, Բարիզու գաղտնիքը, Մոնթէ Քրիսթոյ, Երեք հրացանակիրք, Հաղար և մի գիշերք, և այլ քանի մի խառնաճաղանճ վէպեր, որք իցիւ՝ թէ չլինէին և որք նոյն են արդ Հայ գրականութեան մէջ, որպիսիք էին ի հնումն՝ «Վեցհազարեան», «Երազահանն» ու «Պղնձի քաղաքը»։ Ըստ մեզ, մեք գրաբառի գրոց ցանկին չեմք փոխեր այդ ամբողջ գրքերը. և արդարև, ո՞ կարէ պարզերես համարձակութեամբ բաղդատութեան ելանել՝ գրաբառի ամենապարզ մատենագրութիւն մը աշխարհաբառի այդ ամբողջ արտադրութեանց հետ։ Գրաբառը կազմակերպեալ և անհուն ճոխութեամբ լի բարբառ մընէ, որ կարէ մրցիլ նոյն իսկ Եւրոպական ամենահարուստ լեզուաց հետ, ուր աշխարհաբառն՝ արդիւնք տգիտութեան և գերութեան՝ նման է մայր գետէ մի արտուղեալ վտակին, որ շրջելով այլ և այլ ճահճաց և տղմից մէջ, պղտոր և անխառնութեամբք լցեալ կընթանայ։ Հաւատա՛ Ամբրոսեայ Տելեմաքայ թարգմանութիւնն՝ ընդ թարգմանութեանն Հիւրմիզի, և պիտի տեսանես թէ նոյն իսկ հաւատարապէս հմուտ գրչաց ներքև, անհուն տարբերութիւն մի կայ այդ երկու բարբառաց մէջ. մինն մէջ իմաստներն զիրեարս կը հալածեն, լեզուն կընկճի, բացատրութեանց եղանակները կը նուաստանան, իսկ միւսին մէջ գրաբառը կընթանայ վեհափառ մինչ ի վախճան՝ ամեն երանգները ճշգրտատիպ բացատրելով և ճոխութեան կորովութեան և փափկութեան մասին է զի բնագիրն իսկ գերազանցելով։(1)

Աշխարհաբառն իւր վերայ ժամանակին և տգիտութեան ամէն չար ազդեցութիւնները կրելով՝ Հայ աթութայից և բառից դիմակաւ՝ Թրքական դրականութիւն մը կը պատկերացնէ. և թէպէտ եղեն վերջին ժամանակներս չինողք այլ և այլ քերականութեանց այդ լեզուին, որպէս է «Ուղղախօսութիւն արդի Հայ լեզուի» կոչուածը (Տպ. 1853) Մ. Բիւրսի. Տ. Բիրէճճեանի և Այվազեանի քերականութիւնները, և մերձաւոր ժամանակներս այն «Երկիլեան» քերականութիւն, որով անխիղճ փորձ մը տեղի կունենայր աշխարհաբառ լեզուն՝ հանկաակ կիրթ ճաշակի և ուղիղ մտածութեան՝ միօրինակ և աններդաշնակ կարգի մը վերածելոյ. բայց աշխարհաբառի վերայ եղած այս ամեն փորձերը, որ բաց յԱյվազեանի աշխատասիրութենէն՝ գրաբառէն անջատ ուղղութեամբ մը կը լինէին, գրեթէ ամենեքեան անարդիւն մնացին և այսօր այդ լեզուն կը ներկայացուցանէ մեզ իւրումն աղեաց՝ բառից քմահաճ կրճատումներ և կերտադրական այլանդակ համաձայնութիւններ՝ և ձևեր ու բառից տարօրինակ նշանակութիւններ, յորոց ահաւասիկ ճաշակ մը.— «ճանչել» (ճանաչել.) «ներկայել» ներկայիլ, (ներկայացուցանել, ներկայացոցիչ) «մինչև» (ի միջոցի, միջոցը,) «անել»(2) (առնել) «բան մ'ընել, մ'է» (մի ընել, մընէ) . . . «մ'և» (մը և) «պարտաւոր» (որ կը նշանակէ ի մեզ յանցաւոր, փոխանակ պարտականի,) «ո՞վքեր» (ո՞յք) և այլն։ Այսոքիկ են ահա արդի աշխարհաբառին «ձանազեղները», որոց վախճանն յո՛ պիտի ձգի, ոչ ունիք է յայտ։ Սոքա կը յիշեցուցնեն մեզ, վանեցւոց և այլ դաւառացւոց «խօցը» (հաց) «գէլը» (գայլ) «էօծը» (այծ) «մղտեսին» (մահտեսի) այլոլքն հանդերձ։

Երկու խօսք ևս.

Մնայ մեզ այլ պատճառ մը աշխարհաբառի ընդունելութեան, և այս է թէ ժողովուրդը ըստ մեծի մասին աշխարհաբառը կը հասկանայ և կը գործածէ զայն։ Այս իսկ է որ քիչ շատ կը պարտաւորեցուցանէ զմեր կողմն։ Սակայն ինչպէս ասացինք՝ այդ լեզուն տգիտութեան արդիւնք լինելով ի մեզ՝ չի կարէ մնայուն գոլ այդ միակ պատճառաւ, որ «յիրէ յիրա-

(1) Ցոյժ պիտի ուրախանամք, երբ՝ եթէ ոչ Արամազդ, գէթ մին ի համախիցն՝ հարկ առնէ մեզ օրինաւոր բացատրել բանասիրաբար այս երկու բարբառոց զանազանութիւնն։ Եւ այս առաւել օգտակար կարծեմք ընթերցասէր հասարակութեան, քան զանձնական ամուլ ընդդիմախօսութիւն։

(2) Անել բայը՝ ընելի տեղ նոր ըստ կոսուած է գործածիլ քանի մը համբակ գրիչներէ, որք չեն կարողացած նկատել՝ որ այդ բառը = գրոյն բարձմամբ աղաւաղեալն է առնել բային, որպէս յայտ է այս կատարեալ ժամանակէն արաւ և արաց, որ նոյնպէս աղաւաղեալն է «արաբ»ին։ Նոյնպէս է Գաղղիական նախդրաց համառօտութեան նմանողութիւնն, որ սակայն կանոնով մը մուտ գտած է յայդ լեզուն, և ի մեզ երբ կասեմք՝ մ'երթար, մընե՛ր, այս կարելի է, վասն զի մի մակբայն ուղղակի բային կը վերաբերի. բայց՝ բան մ'է, բան մ'ըսեմ, այս այլանդակութիւն է ընդդէմ արամաբանական օրինաց լեզուի միոյ։

(1) Ցոյժ պիտի ուրախանամք, երբ՝ եթէ ոչ Արամազդ, գէթ մին ի համախիցն՝ հարկ առնէ մեզ օրինաւոր բացատրել բանասիրաբար այս երկու բարբառոց զանազանութիւնն։ Եւ այս առաւել օգտակար կարծեմք ընթերցասէր հասարակութեան, քան զանձնական ամուլ ընդդիմախօսութիւն։

(2) Անել բայը՝ ընելի տեղ նոր ըստ կոսուած է գործածիլ քանի մը համբակ գրիչներէ, որք չեն կարողացած նկատել՝ որ այդ բառը = գրոյն բարձմամբ աղաւաղեալն է առնել բային, որպէս յայտ է այս կատարեալ ժամանակէն արաւ և արաց, որ նոյնպէս աղաւաղեալն է «արաբ»ին։ Նոյնպէս է Գաղղիական նախդրաց համառօտութեան նմանողութիւնն, որ սակայն կանոնով մը մուտ գտած է յայդ լեզուն, և ի մեզ երբ կասեմք՝ մ'երթար, մընե՛ր, այս կարելի է, վասն զի մի մակբայն ուղղակի բային կը վերաբերի. բայց՝ բան մ'է, բան մ'ըսեմ, այս այլանդակութիւն է ընդդէմ արամաբանական օրինաց լեզուի միոյ։

ուսնս մակաբերութիւն» մընէ։ Որպէս տգիտութիւնն յաւիտեան չպիտի տիրէ ի մեզ, նոյն և այդ լեզուն յուսումնասիրել մեր և ի սանալ տակաւ զճաշակ գեղեցկին՝ պիտի տեղի տայ անշուշտ դրաբառին, որ լոյս է։ Սակայն մինչև յայդ ցանկալի օրն հետզհետէ աշխարհաբառն յղկելով, բարւոքելով կարէ ծառայել մեզ իբրև «ծանօթ» միջոց՝ մը «յանծանօթն» դիմելոյ։ Այս է ազգային յետին բանասիրի մը թուիքն ու համոզումը։

Իսկ այդ առարկութեամբ զաշխարհաբառն՝ որ ժամանակի և պարագայի լեզու մընէ, բուռն ճգամբ յաւերժացնել կամելով՝ զմեզ ընդ անցեալս մեր և ընդ նախնիս կցորդող դրաբառի կամուրջն ու զոնն իբրև անգորոյն Ատրոպէ (3) խզողն, թշնամի՝ է Հայրենեաց և յառաջադիմութեան։ Եւ է՞ր առնել զայդ, ընդէ՞ր մահացուցանել զդրաբառն այդ թեթև պատճառաւ։

Եւ բնա՛ւ իսկ, զի՞ մահու դատապարտի այդ վեհ բարբառն, որ յեփրատայ մինչ ի Գանգէս, Կովկասէն մինչ ի Վոսփոր, յամենայն աւուրս և յամենայն ժամու, մեր ազգային ու կրօնական հանդիսից մէջ փաւաւորապէս լսելի կը լինի. նովաւ կը ծընանիմք, նովաւ կը մկրտուիմք, նովաւ կը պսակուիմք, կը տօնեմք, կերգեմք, կաղօթեմք, և նովաւ վերջապէս հասարակաց մեր կաւանդեմք մեր եղբարց մեռեալ մասը։ Մինչ աշխարհաբառն այլ և այլ տարբեր գաւառաց մէջ միմեանց անիմանալի գոլոյ չափ կը տարբերի, միչտ նո՛յն գրաբառն, նո՛յն Աւետարանը և նո՛յն Սաղմոսը կը վերծանի, ի կպկաթա, ե՛ւ ի Զմիւռնիա, և յեդիպտոս, ե՛ւ ի Տփխիս ե՛ւ ի Պոլիս։ Այսքա՛ն յաճախութեամբ վարեալ լեզու մը՝ դիւրին չէ մահուան դատապարտել՝ և փոխանակել ընդ այնր աղքատիկ բարբառ մը, որ հազիւ նոյնչափ վարեալ է ի Հայս։ Մեր հայրերն ու հաւերն այդպէս չէին առներ. ճշմարիտ յառաջադիմութեան գաղտնիքն ու խորհուրդն ա՛նդ է հաստատեալ և իրագործեալ, ուր որդիք իւրեանց հարցն անկատար թողածը կատարելագործել կաշխատին։ Աշխատութի՛ւն, աշխատութի՛ւն։ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԱՑՆԻ Է ՑԱՂԹՈՂ, ասաց Վիրգիլ։

Յ. Գ. ՄԸԲՄԸՐԵԱՆ

Իւսկիւտար
3/15 մարտի 1881

ՄԷՖԵԱԹԻՊ

ԻՒԹԱԸԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Մուխթէլիֆ մահալլերտէն մաթպասմըղա կէօնտէրիլմիշ օլուպ թարիխ վէ մահալլերի վէ մուխպիր վէ եա խուսուսի օլտուղու աթիտէ իլան օլունմուշ պուլունան մէքթուպլար՝ մուխթէլիֆ թարիխլէր տէ եէտիմիղէ վասըլ օլմուշ իսէ տէ, անճագ չու արալըգ տէրճ օլունան հավատիսաթ վէ մէգալաթը սահիրէնին քէսրէթինտէն նաշի, մէքեաթիպլի մէղքիւրէնին շիմտիյէ գատար տէրճ օլունմասընընը պէյան իլէ պէրապէր, պունտան պէօյէ երէնէ սըրասը իլէ տէրճ իտէեկիմիղի, վէ մէքթուպ սահիպլէրինի՝ մէքթուպլարընընը եէտիմիղէ վասըլ օլուպ օլմասընը թէրէտտիւտունտէն գուրթարմագիչիւն, չու իխթարը մախսուսէ լիւզում կէօրմիւշ օլտուղումզը պէյան իտէրիղ։

Ա. 1881 փեւր. 25 Ռուսճուգ=Ս. Մ. Գ.

Բ. 1881 Մարտ 1 Թօգաթ=վահան վարդապետ

Գ. 1881 փեւր. 7 Տիարպէքիր=Մուխպիր

Դ. 1881 փեւր. 11 Վան=Սուրհանդակ Հայաստանի

Ե. 1881 փեւր. 11 Էրկին=Մուխպիր

Զ. 1881 փեւր. 14 Նիկոմէ=Մուխպիր

Է. Ասիթանէ թ. Ս.

Պունլարտան մասատա 30—40 կիւնտէն պէրի պէհէրի կաղէթամզընն էն աղը 4 սիւթունունտան պաշլայարագ, 5—7—10— վէ 15 սիւթիւն տօլտուրուր 20 գատար մէքթուպլար վէ պէնտէր վարիտ օլմուշ իսէ տէ, աթիտէ պէեան իտէեկիմիզ իւշ սէպէպլէրէն տօլայը տէրճ իթմէմիշիզ տիր։

1. Մէղքիւր տէրճ օլունմայան մէքեաթիպին պիր թագըմը իսմինի ասլա իշիթմէտիկիմիզ, վէ եախօտ էշիթմիշ իսէք, նէրէտէ պուլունտուղլարընը պիլմէտիկիմիզ վէ իմզալարընը թանընմատըղընմըզ զէվաթ թարաֆընտան վիւրուտ իտիւպ, պու ղաթլար հիչ օլմազսա պիննէֆս կէլիպ քէնտիլէրինի թանընթարագ, Ցէրսատեթէն կէօնտէրտիքլերի պէնտ վէ եախօտ մէքթուպլար իւզէրինէ իյզահաթ վէրէճէքլերի էրտէ, եա՛ պիր համմալ, եա պիր գահվէճի թապխի իլէ կէօնտէրիպ, քիմ՞ տիր, վէրէ՞ն քիմ տիր, եօլլայա՞ն քիմ տիր, տէյիւ սիւալ իթտիմիզտէ, նէ՞ պիլէյիմ պէն։ Իշթէ ալ օգուտէյիւ պիր տէ թէքտիր վէրէրէք։ պըրագըրլար կիտերլեր։ Մէսուլիյէթի քիմէ՞ այիտ օլաճագ. պու ճիհէթլէրէ քիմտէ եանաշմամագտա օլուպ, պունտան մատատա պաղըլարընը տա միւնտէրիճաթը մուֆասսալ պուլունտուղունտան, օգումասը վէ մէալինի անլամասը ագալլի պիր իքի սաաթա միւթէվագգֆ տըր։

2. Ցէրճ օլունմայան մէքթուպլարընը պիր թագըմը տա մէնֆաաթը ումումիյէտէն արի օլուպ, սըրֆի չախսիյաթա տահիր օլտուղընտան, գախտէսի իճապընճա, իւճրէթը թապիյէսի ալմասը լազըմ կէլիր։

3. Էլհասըլ պիր թագըմը տախի մէսուլիյէթի հավի օլարագ թաշրատան իրսալ օլունան վէ ֆագաթ ասհապընընը հէմ իմզասը վէ հէմտէ չախսը պիղէ մէճհուլ օլան մէքեաթիպ տիր։

Իմտի չու իւշ մահզուրը համիլ օլան մէքթուպլարընը կաղէթամզընդա տէրճ օլունմայարագ. պաթթալա աթըլմըշ օլտուղընը ասհապընա մաիլիմ՝ օլմագ իւզրէ սուրէթը մախսուսէտ իլան իտէրիղ։

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Կէչէն սալը կիւնքի ֆուրթունա էանասընտա Մալթէրէ էօնիւնտէ տէմիր աթմըշ օլան վէ սօղան Եիւքլիւ պուլունան պիր չէքտիրսէ գարայա տիւշիւպ բարչալանմըշ, վէ իչինտէ պուլունան 5 քիշիտէն անճագ 4ի գուրթուլապիլմիշ տիր։

—

Էվվէլքի սապահ էրքէն տէօրթ խըրսըզ՝ Ագ Սէրայտա քեանն պիր գօնաղա տուխուլ իլէ, բէք չոգ նագտ վէ միւճէվէհրաթ չալըպ ֆիրար իթտիքլէրինտէ, թէսատիւֆէն օրատան կէչէն պիր զապթիյէ գօլը՝ մէրգուման խըրսըզլարը թէվգիֆ իթմիշ տիր։ Պու խըրսըզլար՝ թէվգիֆլերի էնանասընտա մուգավէմէթ իտէրէք, զապթիյէլերին պիրինի եարալամըշլար տըր։

—

Ցիւնքի կիւն սաաթ 5 րատտէլերինտէ իւսկիւտարտա Թօր-թաշը ճիվարընտա Արապաճըլար սօղընտա էրքեանը հարպ գայմագամարընտան Շէվքէթ պէյին միսթէճիր պուլունտուղու ախշապ խանէտէն հարիգ զուհուր իտէրէք, եալընը մէգքիւր խանէ միւհթէրէգ օլտուղու հալտէ իթֆա իտիրմիշ տիր։

—

Հասըլաթը Լիվագֆ նէզարէթինէ մախսուս օլմագ իւզրէ, նէզարէթի միշարիլէյհա թարաֆընտան Սթանպալ ճիհէթինտէ պազը ճամիլերին խալի արսալարը իւզէրինտէ միլլէթ պաղչէլերի եաբըլաճաղը իշիտիմիշ տիր։

—

Վէֆրն մայիսմաթնա կէօրէ, ճէզաիրտէ երինէ Արապլար պէյնինտէ հարէքեաթը իսթիբլայէ մէչհուտ օլուպ, պաղը տէվարը պէչէտիյէնին իճրաաթընտան իլէ-

րի կէլէն խօշնուսսըզլըգ իւզէրի-նէ պիր գլյամ մուգատէմաթը կէսսթէրիլմէքտէ իմիշ։

—

Աւէրիս վէ Էրդ. նամրում կազէթալարը մուհարրիրլէրինին թահթը մուհաքէմէյէ ալընմըգլարը եազըլմըշ իսի։

Թէօֆիմը Հոֆֆէրին պէյանընա կէօրէ, Ռումի կազէթալարընին նէշրիյաթը կիթտիքճէ պապը Ալինին նազարը տըգդաթ վէ էհէմմիյէթինի ճէլպ իթմիշ օլմաղա, պու պապատէ թէշէպպիւս օլունան թէտգիգաթ՝ իշին էյիճէ մէյտանա ելզգարընճայա գատար իլէրի կիտէճէք իմիշ։

Մէզքիւր կազէթա՝ պազը Ռումլարը զիյատէ թէլաշտա կէօրտիւյինիւ վէ միլէթը մերգումէտէ միւթէշէքքիւլ ճէմիյէթը էտէպիյէ վէ սահրէ նամը հայիզ օլան ճէմիյէթլէրին քեաֆֆէսինտէ հիւքիւմէթին թէտգիգաթընա միւհթաճ պիր թագըմ թէշէպպիւսաթ պուլունտուղու անլաշըլմըշընը իլավէթէն պէյան իտէյօր։

—

Էտիրնէտէն Մէօնէնքյա եազըլան պիր մէքթուպտա աթիտէքի շաեանը իթինա ֆգրա օգունմուշ տըր։

«Ազնամ ռուսումը չիմտիյէ գատար՝ մուհիպը մէմնունյէթ հասըլաթ վէրմէքտէ օլուպ, պու պապատէ եաբըլան պիր սթաթիսթիգ ճէտվէլի ճալիպը նազարը տիգդաթ օլմուշ տըր։ Շէօյլէ քի, գայմագամլարը խրիսթիյան օլան դազալարտա կէչէն սէնէ ազնամ ռուսումը հասըլաթընին իզէրինէ պու սէնէ եիւզտէ 20էն 40ա գատար ֆազլա ֆարդ վուգու պուլտուղը հալտե, գայմագամլարը իսլամ օլան դազալարտա իսէ պու հասըլաթ «նիսպէթտէ էքսիք տիր։ Ռունտան տօլայը պազը գայմագամ թէպէտտիւլաթը վուգու պուլաճաղը մէլհուզ տըր։»

—

Տիւնքի բսսթա իլէ կէլէն Էվրոբա կազէթալարընտա աթիտէքի թէլէկրաֆ կէօրիւլմիւշ տիր։

Վիէննա 18 մարտ.— Նոյտ Ֆրայ Բրէտ վէ թաղըմ կազէթալարընին պէեանընա կէօրէ, Ավսթրիա մէպուսան մէճլիսի բէիսի Վիգթօր իսմօյգա՝ Կալիցիա Լէհլիլերինտէն օլտըղը իչին, մէճլիսը մէզքիւր Զարընն վէ ֆաթը միւնասէպէթ իլէ սահիր բարլամէնթօլար միսիլու իհրաի թաազիյէթ իթմէտիյինտէն վէ Մաճարիսթան մէպուսան մէճլիսի տախի քէզալիք պէեանը թաազիյէթ իյէմէտիյինտէն, պու պապատէ պաշ վէքիլ վէ խարիճիյէ նազրը Պարօն Հայմէրլէ մէսուլ իտիլմէքտէ տիր։

Պինաէն ալէյհ միւշարիլէ յին իսթիֆա իտէճէյի վէ եէրինէ Բէթէրսպուրկ Ավսթրիա սէֆիրի գօնթ Գալոգօնին թային օլունաճաղը միւթէվաթը օլմուշ տըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աթէնս Հավա.

Նիս 24 մարտ

Օբէրա թէաթրօսու հարիգին-տէ 39 քիշի թէլէֆ օլմուշ տըր։ Իտիլէն թահգիգաթտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, մէզքիւր հարիգ պիր կազ պօրուսընին բաթլամասընտան զուհուր իթմիշ տիր։

Պէլկրատ 22 մարտ

Սերպիսթան չըմէնտֆէրինին ինշաատ իչին Սերպիա հիւքիւմէթիյէ Բօնթօ պէյինինտէքի մուգավէլէնամէ պու կիւն Սգուբչինա մէճլիսինտէ 57 բէյէ գարշը 97 բէյ իլէ դապուլ օլունմուշ վէ 5 ազա իթաթ բէյտէն իսթինքաֆ իլէմիշ տիր։

Բէթէրսպուրկ 22 մարտ

Թահթը թէվգիֆա ալընան էշխասըն իւզէրինտէ քիւլիյէթի մէպալիզ պուլունտուղունա վէ տինամիտ տեբօլարը քէշֆ գըլընտըղընա տիր տիւնքի կիւն չըգմըշ օլան չալիանըն ասլը եօգ տըր։

Բէթէրսպուրկ 23 մարտ

Ղըզ. կազէթասը հուգուգը պէյն էլ միլէլ էնճիմէնի ազասընտան Մ. Մարթանսըն պիր մէքթուպունը նէշր իտիյօր։

Մէզքիւր մէքթուպտա մուճթեյէհ բոլիթիգա գաթիլէրինին պազը մէմալիքտէ իսթիհսալ օլունմագ հուգուգընը իլղասընը թալէպ իտիյօր։

Մ. Մարթանս, ուսուլը մէզքիւր իւզէրինէ Ինկիլթերրա վէ Ֆրանսա վէ Զուիցերիա մէմալիքի՝ հիւքիւմտարանա՝ սուի գաստ իտէնէրին մէմալիքը էճնէպիյինին ասայիշ վէ րահաթընը սէկպ իտէնէրին մէկճա վէ բէնահլարը օլմասընտան չիքեայէթ իտէրէք, մէտենիյէթին նէճաթը ուսուլը մէզքիւրը իլղասընա մէնութ օլունու պէեան իյլէմիշ տիր։

Լիզպոն 23 մարտ

Բօրթուգալ հէյէթը վիւքէլասը իսթիֆա վէրմիշ վէ գրալ Թարֆընան գապուլ օլունմուշ տըր։

(Պոս ոգահ ինկ Ռեվէրոֆ)

Բարիզ 25 մարտ

Ռեսմի Կազէթա՝ ճիւմհուրիյէթ ռէյիսինին պիր գարարնամէսինի նէշր իթմիշ։ Վէ իշպու գարարնամէ մուճիպինճէ, Մ. Թարէնէ Լէժիօն ա'Օնէօր նիշանընըն չըվլիէլիք բիւթէսի իթա օլունմուշ տուր։

Լոնտրա 24 մարտ

Թայմ կազէթասը՝ Գանտահարը եագընտա թախիյէսի վէ իմբէրատօր Իւչինճիւ Ալէքսանտրը թախթա ճիւլիւսի միւնասիպէթիյլէ, տէյօր քի, իշիմէ Ռուսիա իլէ Ինկիլթերրա պէնինտէ տօսթլուգ վէ էմնիյէթ միւնասէպաթը թէէսիս իթմէք իչին պիր վագթը ֆրսաթտա պուլունույօրըզ։

Ամթինա 24 մարտ

Պու կիւն մէճլիսը մէպուսան իճթիմա իթմիշ իսէ տէ, Թիթիւն ռուսումընա տայիր օլան լայիհատան էվվել Լօրիում մատենլէրի գումբանիասյա ագտ օլունաճագ մուգավէլէնամէ հագգընտա իճրաի միւզաքէրէ իչին մէսաիլին սըրասընը թէպտիլ իթմէք իսթէմիշ օլմաղա, էքսէրիյէթ պուլունմատըղընտան տաղըմըշ տըր։

Զանն օլունտուղունա կէօրէ, պու կիւնքի իճթիմա միւզաքէրտա տէվիրը հաղըրընն սոն իճթիմաը օլաճագ տըր։

Աթէնս Բէ-Բէ.

Լոնտրա 24 մարտ

Ապտ իւլ Բահման խան թարաֆընտան սէրտարլարա վէ եէրլի ռուէսայա խիթապէն թասթիր օլունան պիր թագըմ էվամիրի միւսթաշրպէն ֆէապիլտէն Գանտահարա թաթարլար կէլմիշլէր տիր։

Մէզքիւր էմրնամէլէրտէ Գանտահար չէհրինին էմիրէ թէսլիմի իչին ինկիլթերրա իլէ ագտը մուգավէլէ օլունտուղու իֆատէ վէ պէեան օլունմուշ տըր։

Թահթարլարը վիրուտինտէն սոնրա էյուպ խանին մէմուրլարը Հէրաթա կիրմէք իւզրէ Գանտահարտան հարէքէթ իյլէմիշլէրտիր։

Ամթինա 25 մարտ

Արմթրօնկ ֆապրիգասընա սիբարը ըլ օլունան չէօղիւլիւր գուրուլը իքի տաղ թօբու պաթրիասը վիրուտ իթմիշ տիր։ Պիր գաչ կիւնէ գատար գրալը հուզուրընտա արգատան տօլար Արմթրօնկ վէ ֆրիւբ սահրա թօբլարը թէճրիպէ օլունաճագլար տըր։ Ֆէզալիք կաթլինկ տաղ թօբլարը տախի թէտգիգ օլունաճագլար տըր։

ԻԼԱՆԱԼԹԸ ՄԻԼԻԷ

ՅԱՐԵՒՕՐ ԿԱՐԳ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՄ

ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՑ ՊԱՏԵՐԱԳԻ

Ըստ արտօրէութեան Էջմիածնոյ Հայոց Պատրիարքութեան

Ի պէտս Սարկաւագաց և Դպրաց

1880

—

Վիէննայի Մխիթարեան մասուն-ըն հրատարակուած և ազգիս մէջ առատօրէն անգամ ի լոյս ելած այս ընդարձակ դպրութեան գիրքը ոչ միայն եկեղեցւոյ պաշտօնէից այլ և ամէն հաւատացելոց պիտանի առձեռն պատրաստ գործիք մի է եկեղեցական հանդիսից պարտուպատշաճ կերպիւ մատնակից ըլլալու. ուր բոլոր տարուան ըստ կարգի տօնացուցին ամէն օրերուն պատարագին թէ ընդհանուր և թէ յատուկ կարգերն ու երգերը մի առ մի բովանդակ նշանակուած կը գըտնուին. և բաց ասկէ Մ. պատարագի կից կատարուած այլ և այլ հոնդիսից և պաշտամանց (ննջեցեալց պաշտօնի, նախատօնակներու, ջրօրհնէից, խաղողոց օրհնութեան, ևն) կարգերն ամբողջապէս։

Գործոյն սկիզբը՝ տոմարական աղիւսակներ և տարեկան ընդհանուր տօնացոյց, և վերջը՝ մաշտոցական յաւելուածով մկրտութեան, պսակի, թաղման և տնօրհնէից կարգերն ալ գրուած ըլլալով, անուշտ պաշտօնասիրաց բաղձալի բան մը դուրս չի մնար։

Գինն է 3 ֆրանգ։ Կը ծախուի Բանկալթի, Վիէննայ, Մխիթարեանց գրատունը։

Դպրութեանս համառօտն ալ գատ տպուած է, որ նոյն առաւելութիւններն ունի. միայն ասոր մէջ տարուոյն (հասարակ) օրերուն յատուկ կարգերը դուրս թողուած են։

Գինն է 2 1/2 ֆրանգ։—Նոյն գըրատուն։ 3—2

Ա.Զ.Դ

Գարակէօմրիւկ Սուրբ Յովհան Ոսկեբերան Եկեղեցւոյ կաուածներէն՝ Գարակէօմրիւկ եկեղեցւոյ փողոցը թիւ 6 խանն երեսուն և վեց սենեակով և փառաւոր սրճանոց մը և գուրու գահվէճիի խանութ մը՝ որոնց պատմանաժամը մինչ մարտ 31 կը լրանայ, վարձու բռնել ուզողը հինգշաբթի ուրբաթ և կիւրակէ օրերը մինչ ժամը հինգ Գարակէօմրիւկի եկեղեցւոյ խորհրդարանը գալով կրնայ տեսութիւն ընել թաղական խորհրդոյ հետ։ 2—1

ՆՈՐԱՑՐԻ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ—ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ

43րդ թերթն հրատարակեցաւ յորում «ճ» գիրն սկսած է և կերթայ մինչև ի բառն Déborder։ Գին 43 թերթերուն 64 1/2 դահեկան արժէք։ Բաժանորդագրութեան գինն է կ. Պոլսոյ համար 1 1/2 Օսմանեան լիրա վճարելի կանխիկ։ Կ. Պոլսէն դուրս երթալիք օրինակներուն վրայ պիտի աւելցուի կազմի և ճանապարհի ծախքը։ Թերթերն ամեն չաբաթ օր կանոնաւորապէս կը հրատարակին և կը վաճառուին ի Ֆրէնկեան գրավաճառանոցի, որ է կեդրոնատեղի, ինչպէս նաև Գալատիոյ և Ղուկասեան գրավաճառաց քով, Աշչակ էֆէնտիի թղթավաճառանոցը ի Գալաթիա և վայրի քով ի Մեծ փողոցն Բերայի։

Գին իւրաքանչիւր թերթին 60 փարա արժէք։ 3—3

ԻԼԱՆԱԹ

Շէհր Էմանէթինէն կէլէն իլան

Իւչիւնճիւ տարիէի պէլէտիյէճէ պիտայէթէն մէզգրի միւզայէտէյ գօնուլան Յավուտ բաշա իսկէլէսի հաթապ չէքիսիյէք արզիյէ բուսումընը իչպու մարթին 16 ընճը բազար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէնինտէն, թալիպ օլանլարը Շէհր էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։

12 մարտ 97

—

Ալթընճը տարէի պէլէտիյէ թարաֆընտան կէլէն իլան

Պէյօղլուընտա Պիւպիւլ—Ցէրէսի ճատտէսինտէ 42 նիւմէրօտա վագը թէսվիյէի թարիգտէն միւթէպագը թէրպիէն գըրգ պիր արշըն օն իքի բարմագ արսա ֆիրուխթ օլունաճակընտան, թալիպ օլանլար տարիէի պէլէտիյէ մէմուրիյն գօմիսիօնունա միւրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։

11 փեբր. 1881 3—2

Հասքէօյտէ Հալըճօղլունտա Բըրթէսթան ճատտէսինտէ Շահնազարեան մէքթէպի սօգաղընտա եէտի օտա, իքի գույու, պիր սարնիճ վէ էբյիճէ պաղչէյի չամիլ օլան պիր խանէ քիրալըգ վէ եա սաթըլըգ օլտուղունտան, թալիպ օլանլար՝ Սթամպօլտա Օգճուլար պաշընտա Սարաֆիմ էֆէնտինին գրաատթանէսինէ եախտա Հասքէյտէ Պատէմիքտէ Շէքէր գուեուսը ճատտէսինտէ էֆէնտիի մուսիլէյհին 40 նօմէրօյու խանէսինէ միւրաճաաթ իթմէլերի լազըմ կէլիր։ 4—3

Սամաթիատա Տօղրու եօլտա Ա.յ Մինա նամ Ռում քիլիսէսինին սըրասընտա վագը օլուպ, պունտան մուգատէմ Ագապեան վարժարանը օլան վէ 8 օտա, պիր թարացա, պիր պօտրում վէ պիր մահզէնի չամիլ պուլունան իքի գաթը պիր պապ քեարկիր խանէ իճարա վէրիլէճէք օլտուղունտան, թալիպ օլանլարըն եամաթպատմըզա վէ եախտա Սամաթիատա Տօղրու եօլտա դարաղօլ իթթիսալինտէ վագը էճզաճը Սինեար Ճիվանիյէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի իլան օլունուր։ 10—9

ՏՕՔԹԷՕՐ

ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Տօգթօրու միւսիլէյհ, սապգը վէճճ իւզրէ, եալընզ Ֆրէնկի վէ պէլ սօռգլուղու, վէ ումում ալէմը թէնսիլիյէէ (ծննդական գործարանաց վերաբերեալ), վէ խարար եօլարընա, ումում տէրի իլէթլէրինէ տայիր խսաթալըգարա տիւչար օլանլարըն էմրի թէտավիլէրի իչին, հէր կիւն սաաթ տէօրթէն օնա գատար, Պաղչէ գարուսընտա Համիտիյէ թիւրպէսի սրբասընտա վագը 32 նումէրօյու Սինեական Վիշէն էֆէնէճզաճանէսինտէ, վէ բազար կիւնէրի տախի, Պէյօղլունտա Սագըզ Աղաճը ճատտէսինտէ վագը 27 նումէրօյու քէնտի խանէսինտէ, քէչֆիզլէրի գապուլ իթմէքտէ տիր։ 10—1

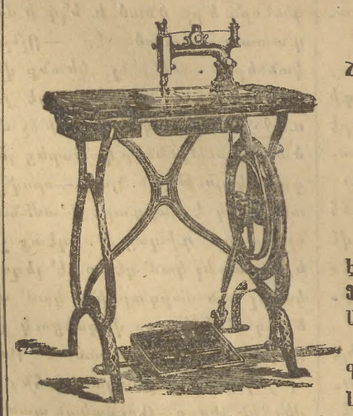

EJONESTC ie.

ՃՕՆ Վէ ԳՕՄ· ԼԸՄԻԹԸՏ

ԿԱՑՏ ՊՐԻՃ-ՄԱՆՋԻՍԹԷՐ

Տիքիշ մաքինասը ճէսիմ ֆապրիգասը։

Էլ իլէ իշլէր՝ մաքինա։
Ֆամիլեալար իշիւն մաքինա։
Մօտիսթրալար՝ վէ թէրզիլէր իշիւն մաքինա։
Գունտուրաճըլար իշիւն մաքինա։
Լաստիկ տիքմէք իշիւն մաքինա։

Թիւրքիա վէ Պուլղարիա իշիւն եալընըզ տէրօզիթօ ամէնցիասը։

EM. J. MERTZANOFF

ԷՄ· Ժ· ՄԷՐՃԱՆՕՖ

Ն° 13 Գալաթա Վոյվոտա ճատտէսի ԻՍԹԱՆՊՕԼ

Թարիֆա վէ էօրնէք՝ տէֆթէրլէրի մէճճանէն վէրիլիր։

Զօգ ալանլար իշիւն ֆիեաթճա պէօյիւք իքրամլար օլունուր։

ԻԼԱՆԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Պունտան ագտէմ Գօնթի պիրատէրլէրիյլէ միւշթէրէքէն Գալաթատա Սանտրգճըլար իչինտէ 130 նիւմէրօտա քիւչատ էթմէքիմիզ տուխան Ֆապրիգասը չիմտիյէ գատար Ֆէվգէլատէ իշլէմէքտէ վէ հէր վէճճիլէ միւշթէրիլէրիմիզին մէմնունիյէթինի ճէլպ իլէ չըգարըլան թիւթիւնլէր բայիհալը օլմասը վէ նէվլէրինէ կէօրէ Ֆիյաթընին էհվէնիյէթի ճիւմլէ թարաֆընտան թահսին օլունմագտա վէ հաթթա պիր վագթտան պէրու տէբօզիթօյարընդա թիւթիւն եէթիշտիրիլէմէմէքտէ իսի։ Պու քէրրէ միւշթէրիլէրիմիզի կէրիյէ չէվիրմէմէք վէ տահա իլէրի կիթմէք իւզրէ պիլ մէմուրիյէ Ֆապրիգա վէ տէբօզիթօմընը մահալը մէզքիւրտէ զայէթ վասի վէ մամուլաթընընը էպիճէ ճիհէթ էվվէրիշլի պուլունան 109 նիւմէրօլու Ֆապրիգայա նազլ իյէտիք։

Պունտան պէօյլէ Սթանպոլ վէ թաշրա վէ Եվրօբատան՝ թիթիւն իրսալը հագգընտա վիրուտ իտէն էվամիրի սաաթը սաաթընա իճրա էտէպիլէճէկլիմի կիպի, թիթիւնլէրին բայհասը վէ ճիւմլէնին տրամաղընա ալըշըբերլան լէզզէթի տէյիշտիրմէմէք իւզրէ պու քէրրէ տախի թիւթիւն չըգան մահալլէրէ վէ պախուսուս նէնիհէյէ մալիւմաթը թամմէ ասհապընտան մէմուրլար իլամ գելընմըշ տըր։ Միւշթէրիլէրիմիզին մէմնունիյէթինի ճէլպ իթմէք վէ իսթէքլէրի գօռուլու վէ տրմաղընա էլվէրիշլի տուխան վէրմէք արզուսընտա պուլունտըղըմըզտան, թալիպլէրինին լութֆէն Ֆապրիգամըզա թէնէզգիլ պույրուլմալէրինի ըէճա, վէ պունտան պէօյլէ զայրը մագթու նէվինին 150 լիք· 200 լիք· 300 լիք վէ տահա Ֆէվգէլատէ ճինսլէրինտէն կէրէք թիթիւն վէ կէրէք սիկարա տէբօզիթօմընդա մէվճուտ պուլաճագլարընը թավսիյէ իտէրիզ։

Սարէլն մահալլէր։ — Գալաթատա Սանտրգճըլարտա Ն· 109։—Զընտան գարու Զէօմլէքճիլէրտէ Ն· 29։— Էմին էօնիւնտէ Ն· 36, վէ ճիւմլէ տուխան սաթըճըլարտա։

Զէյ։— Սայէի Շահանէտէ Եվրօբայա իրսալ իտէճէյիմիզ տուխանլէրին պանտրօլ ըէսմինտէն մուաֆիյէթինէ տայիր իսթիյազ տախի թահսիլի տիմիզ օլտուղունտան, Եվրօբատա պուլունան թալիպլէրիմիզին պու ճիհէթլէ եիւզտէ եիրմի ֆայտէմնտ օլաճագլարընը իլավէ վէ իլան էյլէրիզ։

ՏԻՄԻՐԳԱԲՈՒԼԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

LA COMPAGNIE NATIONALE
A
ELBERFELD

ԳՕՄԲԱՆԵԻ ՆԱՍԻՕՆԱԼ

ԷԼՊԷՐՖԷԼՏ ՇԷՀԻՐԻՆՏԷ ՆԱԳԼԻՑԱԹ

ՍԻԿՈՒԻՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

ՍԷՐՄԱՑԷ 30 ՄԻԼԻՈՆ ՄԱՐԳ

Պու գումբանիա՝ վարօր վէ եէլքէն կէմիլէրինէ եիւբլէքտիլէն հէր ճինս մալլարը, վէ հէր կրուբօ վէ զիգզյամէթ էշեայը բէք էհվէնֆիյաթլա սիկուրթա իտէր։

Սթամպօլտա ումումի ճէնցիասընա միւրաճաաթ իթմէլի տիր վէ պու ճէնցիա աթիտէքի իմզա տըր։

ՐԷԳ· վէ ՀՈԳՈՅԵԱՆ
Գալաթա կէօմրիւյիւ գարշըսընտա Ֆէօյէ օղլու խանընտա։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕԲԱ ՖՕՐՕՍԱՅԸ

Լոնտրա, 24 Մարտ.

Ինկիլ· էսհամը Ինկ· Լիր·	100- 1/8
Օսմ· էսհամը աչքլաը	13-5/16
» » գաբանաը	13-1/8
Իթթիֆաղ 65	13-7/8
» 69	13-3/4
» 71	73-3/4
» 72	22-
» 73	13-3/8
Օսմանլը պանգաաը	13-1/8
Մըսըր տուլյուն· մութա հրաէ	72-
» իմթիյազը	96-3/8
Բուսիա իսթիգրազը	91-1/8
Գամպիո Բարիզ 6 այ վաաէ	-

Փարիզ, 24 Մարտ.

Ֆրանս· էսհ· 3 % Ֆր·	84-65
» » 5 գրօնսուզ	121-10
Օսմ էսհամը աչքլաը	13-67
» » գաբանաը	13-45
Իթթիֆաղ 65 Ֆր·	70-
» 69	69-
» 73	68-
Մըսըր ֆօնտ· մութա հրաէ	371-25
Գրէտի Լիոնէ	915-
Օսմանլը պանգաաը	590-
Բուսիայի չըմէնաքֆէրի	51-
Իթալիա էսհամը	91-45
Գամպիո Լոնտրա 3 այ վաաէ	25-38

Վիէննա, 24 Մարտ.

Ագիո Ֆիորին	-
Բուսիայի չըմէնաքֆէրի	23-20

ՂԱԼԱԹԱ ՖՕՐՕՍԱՅԸ

Է· · ամ· ամուն ագչ· գաբ·	14-14
Գաբ· ռապան աչքլաը	14-17
Իթթիգ· 63 (Մութօն) 6 % Ֆ·	67-50
» 65 » 6 % Ֆ·	68-50
» 69 (Բինար) 6	68-
» 72 (Պօն ամ· Թրէզօր)	21-50
» 73 6 % Ֆ·	66-
Բուսիայի չըմէնաքֆէր 3	47-25
Ագճէ Ֆայիզի %	09-
Բրբօր Ղրշ	00-
Հավալէսիզ »	12 20

ՎԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	3-25
Սամսոլ պանգաաը	8-30
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-15
Թրամվայ	3-65

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ԹԻՑԱԹԸ

Օսմ· լիրաաը 100 զրչաան	Ղ. Փ
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	107-30
Մէթալիք »	206-20
Պէշլիք »	212-
Ալթընըգ »	127-
Պազըր »	680-
Գայմէ »	990-
Ինկիլիզ լիրաաը	110-
Ֆրանսըզ ալթունաա	87-20
Փօլ	90-10
Գրիմից ալթունաա	51-20
Գաբաքան գայմէսի	8-80

ԷՊՆԻԹԷ ԷՇԵԱՄԸՆԱ ՏՈՒՐ ՊԷՕՑԻԻԹ ՏԷԲՕՋԻԹՕ

107 ՄՕՄՃԱՆԷ ՃԱՏՏԷՍԻՆՏԷ 107

ՍՊԻՐԻՏՕՆ ԳԱԲՈՒ Վէ Ժ· ԲԷԼԹԱՆ

Շու աթիտէքի պէօյիւք ֆապրիգալարը վէքիլի։

Արնօ Էթիէն—Մաբէլէաա թուղլա վէ քիրէպիտ վէ սագը վէ սարրէ։

Լանկ Ֆիս Էնէ—Մաբէլէ թաշը սէրթ վէ եումուշագ։

Պէ Լիեգզ է Գօմբանի—Կըզնօպ. Ըզաա· Բօթլան չիվէնթօսու վէ վալէնթին։

Շարլը Սիգար—Մաբէլէաա· Պորու, քիւնք վէ էմալի։

Պէրնար Օպէր—Մաբէլէաա· պասկիլ վէ սարը թէրազիլէր։

Մէզքիւր մաղազատա կէրէք բարչա բարչա վէ կէրէք թօքատան օլմագ իւզրէ սըրարը գապուլ օլունմագտա տըր։

Պալատէ գիքր օլունան էշեաի միթենէվիատան պաչգա, մէզքիւր մաղազատա էպինիյէէ տարիր էշեաի սարիէ մէսէլա Թրիէսթէ թաչարը, Իթալիա մէրմէրլէրի, Մալթա թաչարը, տէմիր քիրիչլէր վէ պունլարա միւմասիլ էպինիյէյէ միւթալլիգ էշեա վէ լէվազիմաթը սարիէ մէվճուտ օլուպ, կէրէք բարչա բարչա վէ կէրէք թօքատան էհվէնֆիյաթլարա սաթըլմագտա տըր։

ՍՊԻՐԻՏՕՆ ԳԱԲՈՒ Վէ Ժ· ԲԷԼԹԱՆ

1881 փեբր· 3

ԶԷԼԻՊԼԻ ՏԷՄԻՐ ԻԼԷ ԻՄԱԼ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ

ԶԸՐՀԼԸ ԳԱՅԱԼԱՐ

Վիէննանընն Ֆ· Վէրթայմ գումբանիասը թարաֆընտան իսթիրա օլունմուշ տըր։

Նումագ տէմիրտէն իմալ օլունմուշ օլան հէր նէվի գայալարըն բէք չօգ տէֆա գէրբլլրգլարընը, վէ թիւճճարլարընը այմագ իւզրէ խրբրզլարընն իսթիմալ իթմէքտէ օլտուգլարը միւհքիմ ալաթլարընը, վէ սարի պիլէտիլմէ վասէթալարընը թահթը նազարը էհէմմիյէթէ ալարագ, գերբլմագ պէտլիյէսինտէն մասաուն օլան գայալարընն՝ թէճրիպէ օլունմուշ վէ շահատէթնամէյէ մաղհար օլմուշ օլան Վէրթայմ գումբանեասընն չէլիպլի տէմիր իլէ մամուլ գայալարը օլտուղունու բաղպէթլու էհալիյէ թավսիյէ իթմէյի ֆըրսաթ իթթիխալ իյլէտիմ։ Իշպու Վէրթայմ գայալարը՝ Վիէննա, վէ Պուքրէշ, վէ Աւսթրալիանն Սիտնէյ չէհրինտէ թէճրիպէ օլունուպ իսթիյազնամէյէ մաղհար օլտուգլարը կիպի, 1879 սէնէսինտէ Նոյ. Զ14է Պէյօղլունտա Գօնգօրտիա թէաթրօսընտա միթէատտիտ սէյրտիճէր էօնիւնէ տախի թէճրիպէ օլունմուշ, վէ հիւքիւմէթ թարաֆընտան անիպլէրինէ պու գայալարը խասասինի մուսատտգ պիր շահատէթնամէ վէրիլմիշ տիր։

Պէնիմ մաղազատան հէր քիմ պու գայալարտան միպայէա իթմէք իսթէրսէ, Գօնգօրտիա թէաթրօսունտա վուգու պուլան թէճրիպէ կիպի պիր թէճրիպէ իճրա իթթիքտէն սօնգրա ալմասընը թէքլիֆ իտէր, վէ պունտան մասատա թէճրիպէ մէսաբիֆինի վէրմէյի, վէ գայա մաթլուպ սուրէթտէ թէճրիպէյէ տայանամատընը հալտէ, կէրի ալմընը վատ իյլէրիմ։

Ֆ· Վէրթայմ գումբանիասընն խյաս իթթիյի ուսուլտ եաբըլմըշ օլան քիլիտի՝ քէնտի անախթարընտան պաչգա պիր վասէթա իլէ հէր քիմ ալար իսէ, 100000 ֆրանգ իքրամիյէ վէրիրիմ։

Պու գայալար՝ Գալաթատա Եիւքսէք Գալաբրըմտա գէյրտէքի իմամ սահիպինին 98 նօմէրօլու մաղազասընտա պուլունուր։

ԱՆԹՕԱՆ ՍԹԱՄԱԹԻԱՏԻՍ